Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ЕРА, 17 июль 1975 шу. • № 85 (5156). • Мах 2 кеп.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ ХАРЖАРАХ БОЛА

РСФСР Лакхехьарча Совета соцам

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиум укх составагIа харжа:

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Яснов Михаил Алексеевич — Татарски АССР Челнински хоржамий округагара депутат.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председателан заместителаш:

Колчина Ольга Павловна — Московски области Одинцовски хоржамий округагара депутат;

Султанов Файзула Валеевич — Башкирски АССР-а Уфимски хоржамий юрта округагара депутат;

Семенов Бато Семенович — Бурятски АССР-а Прибайкальски хоржамий округагара, депутат;

Шамхалов Шахрудин Магомедович — Дагестански АССР-а Кизлярски хоржамий округагара депутат;

Геттуев Магомед Исмаилович—Черсий-Балкхарой АССР-а Баксански хоржамий округагара депутат.

Намсинов Илья Евгеньевич — Калмыцки АССР-а Элестински хоржамий округагара депутат;

Прокконин Павел Степанович — Карельски АССР-а Прионежски хоржамий округагара депутат:

Панев Зосима Васильевич — Коми АССР-а Сыктывкарски хоржамий округагара депутат;

Алмакаев Петр Афанасьевич — Марийски АССР-а Сернурски хоржамий округагара депутат;

Астайкин Иван Павлович — Мордовски АССР-а Чамзински хоржамий округагара депутат;

Басиев Олег Александрович — Къилбаседа-ХIирий АССР-а Орджоникидзевски хоржамий округагара депутат;

Батыев Салих Гилимханович — Татарски АССР-а Куйбышевски хоржамий округагара депутат;

Долчанмаа Бай-Кара Шожульбеевна — Тувински АССР-а Чадански хоржамий округагара депутат;

Сысоев Петр Петрович — Удмуртски АССР-а Воткински хоржамий округагара депутат;

Боков ХьакIаьша Хьажбикар — Нохч-ГIалгIай АССР-а Назрановски хоржамий округагара депутат;

Ислюков Семен Матвеевич — Чувашски АССР-а Шумерлински хоржамий округагара депутат;

Овчинникова Александра Яковлевна — Якутски АССР-а Якутски хоржамий округагара депутат;

РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Нешков** Хрисанф Павлович — Ярославски области Угличски хоржамий округагара депутат;

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума членаш:

Бабин Сергей Дмитриевич — Свердловски области Первоуральски хоржамий округагара депутат;

Богатырев Николай Григорьевич — Воронежски области Левобережни хоржамий округагара депутат;

Ветлицкий Вячеслав Федорович — Куйбышевски области Октябрьски хоржамий округагара депутат;

Дементьева Раиса Федоровна — гор. Москвера Гагарински хоржамий округагара депутат;

Демидова Александра Ивановна — Калужски области Перемышльски хоржамий округагара депутат;

Ильичев Леонид Александрович — Челябински области Верхне-Уфалейски хоржамий округагара депутат;

Кириленко Андрей Павлович — гор. Ленинградера Политехнически хоржамий округагара депутат;

Коржев-Чувелев Гелий Михайлович — Тульски области Суворовски хоржамий округагара депутат;

Лалетина Маргарита Федоровна — Московски области Балашихински хоржамий округагара депутат;

Мальков Николай Иванович — Приморский края Первомайски хоржамий округагара депутат;

Силина Алла Ивановна — Алтайский края Новоалтайски хоржамий округагара депутат;

Соловьев Юрий Филиппович —гор. Ленинградера Пролетарски хоржамий округагара депутат;

Тихомирова Любовь Андреевна — Ростовски области Миллеровски хоржамий округагара депутат;

Филатов Виктор Андреевич — Новосибирски области Куйбышевски хоржамий округагара депутат.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.
РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, Кремль. 15 июль 1975 ш.

РСФСР ПРАВИТЕЛЬСТВО — РСФСР МИНИСТРИЙ СОВЕТ ВIАШАГIЙОЛЛАРАХ БОЛА

РСФСР Лакхехьарча Совета соцам

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

РСФСР-а Правительство — РСФСР Министрий Совет укх составагIа вIашагIйолла:

РСФСР-а Министрий Совета Председатель **Соломенцев** Михаил Сергеевич.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан хьалхара заместитель — **Васильев** Николай Федорович.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан хьалхара заместитель— **Воротников** Виталий Иванович.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан заместитель— **Алексанкин** Александр Васильевич.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан заместитель— **Демченко** Владимир Акимович.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан заместитель— **Дьяков** Валентин Александрович.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан заместитель— **Калашников** Алексей Максимович.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан заместитель— **Карпова** Евдокия Федоровна.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан заместитель— **Кочемасов** Вячеслав Иванович.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан заместитель— **Лыкова** Лидия Павловна.

РСФСР-а Министрий Совета Председателан заместитель, РСФСР-а Паччахьалкхен планови комиссе председатель. **Маслеников** Николай Иванович.

РСФСР-а лакхерчен юкъерча специальнин образовани министр— **Образцов** Иван Филиппович.

РСФСР-а геологи министр— **Ровнин** Лев Иванович.

РСФСР-а заготовкай министр— **Меркулов** Павел Иванович.

РСФСР-а уназхIено лораяра министр — **Трофимов** Владимир Васильевич.

РСФСР-а кхьча мехкашкарча гIулакхий министр— **Титов** Федор Егорович.

РСФСР-а культура министр— **Мелентьев** Юрий Серафимович—

РСФСР-а ейгача промышленностан министр — **Кондратьков** Евгений Федорович.

РСФСР-а хьун боахама министр— **Зверев** Алексей Ильич.

РСФСР-а мелиораци хин боахамен министр— **Корнев** Константин Сергеевич.

РСФСР-а дулхен шурайн промышленностан министр— **Конарыгин** Василий Семенович.

РСФСР-а кхачан промышленностан министр — **Клеменчук** Алексей Петрович.

РСФСР-а гIишлон материалий промышленностан министр — **Мараков** Григорий Николаевич.

РСФСР-а просвещене министр — **Данилов** Александр Иванович.

РСФСР-а чкъаьрий боахама министр — **Ваняев** Николай Алексеевич.

РСФСР-а юртанка гIишлош ера министр — **Мальцев** Николай Семенович.

РСФСР-а юрта боахама министр — **Флорентьев** Леонид Яковлевич.

РСФСР-а текстильни промышленностан министр — **Сизов** Павел Константинович.

РСФСР-а торговле министр — **Шиманский** Всеволод Павлович.

РСФСР-а финансай министр — **Бобровников** Андрей Андреевич.

РСФСР-а юстице министр — **Блинов** Владимир Михайлович.

РСФСР-а автомобильни транспорта министр — **Трубицын** Евгений Георгиевич.

РСФСР-а бахача наха бытовой гIулакх дара министр — **Дуденков** Иван Григорьевич.

РСФСР-а жилищно-гражданский гIишлон министр — **Гладыревский** Александр Васильевич.

РСФСР-а жилищно-коммунальни боахама министр — **Бутусов** Сергей Михайлович.

РСФСР-а моттигерча промышленностан министр — **Успенский** Виктор Константинович.

РСФСР-а хин флота министр — **Кучкин** Сергей Андреевич.

РСФСР-а социальни Iалашон министр — **Комарова** Домна Павловна.

РСФСР-а автомобильни накъаш леккаран эксплуатаци яран министр — **Николаев** Алексей Александрович.

РСФСР-а йоагоча хIаман промышленностан министр — **Панкратов** Юрий Александрович.

РСФСР-а Министрий Совета гIишлошъяра гIулакхашта йолча Паччахьалкхен комитета председатель— **Басилов** Дмитрий Петрович.

РСФСР-а Министрий Совета хъахьегама ресурсаех пайда эцара йолча Паччахьалкхен комитета председатель — **Созыкин** Андрей Григорьевич.

РСФСР-а Министрий Совета профессионально - технически образованена йолча Паччахьалкхен комитета председатель — **Камаев** Геронтий Леонтьевич.

РСФСР-а Министрий Совета кинематографена йолча Паччахьалкхен комитета председатель — **Филиппов** Александр Гаврилович.

РСФСР-а Министрий Совета издательствайн, полиграфен, книжни торговлен гIулакхашта йолча Паччахьалкхен комитета председатель — **Свиридов** Николай Васильевич.

РСФСР-а Министрий Совета маьхашта йолча Паччахьалкхен комитета председатель — **Фролов** Константин Иванович.

РСФСР-а Министрий Совета «Россельхозтехника» Ерригроссийски объединене председатель — **Босенко** Николай Васильевич.

РСФСР-а Министрий Совета Центральни статистически управлене начальник — **Дрючин** Александр Павлович.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.
РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, Кремль, 15 июль 1975 ш.

ТАСС ХОАМ

Орбите космически кема «Союз-19»

1975 шера 15 июле московски ханах 15 сахьати 20 минути яьлча Советски Союзе сигала дахийтад космически кема «Союз-19». Из лехкаш я кема командир Советски Союза Турпал, СССР летчик-космонавт полковник Леонов Алексей Архиповичи бортинженер Советски Союза Турпал, СССР летчик-космонавт, технически Iилмай кандидат Кубасов Валерий Николаевичи юкъе вола экипаж.

Цу полето дIайолаяьй СССР-ей США-си кхоачашъеча, «Союз —Аполлон» яхача программагIа йолча, космонавтика исторе чухь эггара хьалхарча цхьана еча йоккхача Iилма эксперимента юхь. Полет ю 1972 шера 24 мае оттаяьча, сагага космосе кхы а кхерамза полеташ яйтен дIахо йодача хана цхьана Iилма эксперименташ яра йола торо Iалашъеи лерхIаш советски а американски а саго лехкаш дола космически кемаши станцеши гаргайоалаяра а вIашагIхоттара а эша средстваш хьаяра цхьана балхаш де дагахьа оттаяьча «Космически аре машаре тахкарен пайда эцарен хьакъехьа цхьана гIулакхаш леладарах йолча Советски Социалистически Республикай Союзан Америка ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъерча Соглашенега» хьежжа.

Ялх дийнахьеи ялх буси йолча «Союз-19» яхача космически кема программагIа де лерхI:

— космически кемаши станцеши гаргайоалаяра а вIашагIхоттара а эшача, советскии американскии специалисташа цхьана хьаьча средстваш тохкамаш дар;

— советски космически кема «Аполлон» яхача кемаца вIашагIхоттари цунца шин дени шин буси цхьана полет яри;

— космонавташ вIашин кема чура кема чу бувлилга кхоачашдари полет йолча хана цхьана Iилма эксперименташ яри;

— «Союз-19» яхача кема автономни полет еча хана Iилма эксперименташ яр;

«Союз-19» яхача кема тIа я космос массе хана наха долча берката гIулакх деш хилийтара лоархIаме хIама даьча ВIашагIкхийттача Къамий Организаце байракх.

Лаьттана юхера орбите кемаш вIашагIхеттачул тIехьагIа байракх американски экипажага дIалургья, цо из Лаьтта кхоачийтаргья. Цул тIехьагIа советскии американскии космос тохкараша байракх дIалургья ВIашагIкхийттача Къамий Организацега.

«Союз-19» яхача космически кема полет лелаю управлене советски Центро Советски Союза территоре тIа йолча кемашка хьежара станцейи Атлантически океана акваторе долча «Космонавт Юрий Гагарин», «Академик Сергей Королев» яхача СССР Iилмай Академе Iилма-тохкама кемайи новкъосталца.

Кема экипажаца тешаме бувзам лоаттабу. Кема ерриге бортовой системаш лерттIа болх беш я.

Космонавташ Алексей Леонови Валерий Кубасови дегIа унахцIено дика йолаш ба, полета программа кхоачашъе а болабеннаб.

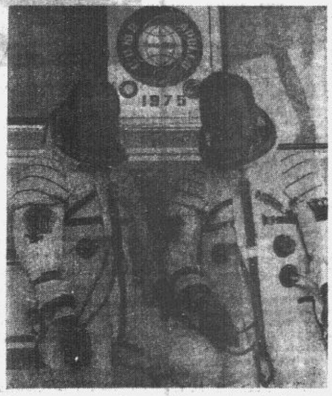

Цхьана оттаяь «Союз»—«Аполлон» яха программа кхоачашъеча дакъа лоацаш йолча «Союз» яхача космически кема хьалхара экипаж — Леонов Алексей Архиповича (аьрдехьара вар) Кубасов Валерий Николаевичи.

А. ПУШКАРЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

СОВЕТСКИИ АМЕРИКАНСКИИ КОСМОНАВТАШТА БОАККХА ЛОВЦА

Байконур космодромера «Аполлон» яхача американски космически кемаца вIашагIхоттаран цхьана полет яран орбита тIа даккха сигала дахийтача «Союз-19» яхача советски космически кемага духхьаларча телевизионни бувзаме гIолла хьожаш хилар 15 июле Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени кулгалхой. Кема сигала дахийтале хьалхха «Союз-19» яхача кема командира Советски Союза Турпала, СССР летчика-космонавта А. А. Леоновеи, бортинженера Советски Союза Турпала, СССР летчика-космонавта В. Н. Кубасовеи КПСС ЦК Генеральни секретарага Л. И. Брежневга дIахайтар кема экипаж цхьана еча полета хьакъехьа оттадаь декхар кхоачашдара йизза кийча хилар.

Новкъоста Л. И. Брежнева «Союз-19» яхача советски космически кема экипажа, новкъосташта А. А. Леоновнеи, В. Н. Кубасовнеи ираз долаш никъ хилар, задани толамца кхоачашъяр, могаш-маьрша Даьхене цIакхачар ловш ловца баьккхар.

Толамца полет кхоачашъяр ловш Л. И. Брежнева иштта ловца баьккхар «Аполлон» яхача американски космически кемана а цун экипажа Томас Стаффорда, Вэнс Бранда, Дональд Слейтона а.

Советски кулгалхой теш цхьана еш йола полет толамца чакхъяргхиларах а космически ара Iилма тохкамаш дара цхьана гIулакхаш леладара эша торонаш цо хьахьокхаргхиларах а.

(ТАСС).

Космически кема «Аполлон» сигала дахалехьа

ХЬЮСТОН, ПОЛЕТА УПРАВЛЕНЕ ЦЕНТР, 15 июль. (ТАСС спец. корр.). Цхьана еча советско-американски космически экспериментага хьежжа тахан московски ханах 22 сахьати 50 минути яьлча Дж. Кеннеде цIерагIча (мыс Канаверал) космически полета Центре сигала урагIа дахийта лаьрхIад «Аполлон» яха американски кема. Кема экипажаца ба Томас Стаффорд (командир), Вэнс Бранд, Дональд Слейтон.

«Союз—Аполлон» яхача цхьана еча программа лоархIамегIара дакъа хургда белгал ма-дарра 17-ча июле Ерропа доазон тIа ши кема вIашагIкхетар.

Цхьана оттаяь «Союз»—«Аполлон» яха программа кхоачашъеча дакъа лоацаш бола американски астронавташ — Дональд Слейтон, Томас Стаффорд, Вэнс Бранд (аьрдехьара аьттехьа).

АП—ТАСС телесурт.

США президента послани

«Союзи» «Аполлони» яхача космически кемай экипажашка послани яхьийтай США президента Дж. Форда. Цу тIа белгалдоаккх шин мехкий викалаш хIанзалца хьа цIаккхаза а космосе цхьана ца бахалга а е болх ца баьлга а. Из исторически событи я.

Шун полет, йоах послане тIа, из я шийна гонахьара дуне дикагIа довзар духьа адамлено беча боккхача балхацара керда этап. Цо хьахьекхал кхы цхьаькха хIама а—цу лоархIамерча гIулакха ВIашагIкхийттача IIтаташеи Советски Союзеи цхьана къахьега йиш йолга. Кхо шу хьалха «Союз»—«Аполлон» яха кемаш сигала цхьана урагIа дахийта барт бича денз, шин мехкий экипажий членаша, Iилмахоша, специалисташа тIагIерттаи, беркатеи, вIашагIо деши болх баьб тахан вайгара результаташ IалашдегIерташ. Со тешаш ва, йоах послане тIа, оаш хIанз беш болча балхо шун хьокхамо вай мехкашта юкъера доттагIала бувзамаш дIахо дегIадоаладара новкъостал дергхиларах. Дж. Фордо «Союзи» «Аполлони» яхача космически кемай экипажаш даькъала йийшар могаш-маьрша а болаш полет толаме чаккхьалар ловш.

(ТАСС).

«АПОЛЛОН» ЯХА КОСМИЧЕСКИ КЕМА СИГАЛА ДАХИЙТАР

ХЬЮСТОН, НАЬКЪИЙ УПРАВЛЕНЕ ЦЕНТР, 15 ИЮЛЬ. (ТАСС спец. корр). Советско-американски цхьана еча космически эксперимента программа ма-яххара тахан московски ханах 22 сахьати 50 минути яьлча Дж. Кеннеде цIерагIча (мыс. Канаверал) космически наькъий центрера сигала дахийтад американски кема «Аполлон». Кема тIа я Томас Стаффорд (кема командир), Вэнс Бранд, Дональд Слейтон юкъе бола экипаж.

Ши лагIа долча «Сатурн-1В» яхача ракета-носитела кема расчетнийчоа гарга йолча дIадолалуча орбита тIа даьккхад. Орбита тIа даьначул тIехьагIа «Аполлон» ракета-носитела тIехьарча лагIах дIакъаьстар. Наькъий управлене центрага беча хоамах экипажа членашкара хьал дика да. Бортови оборудованега хьажа а монтажни орбита тIа балара кийчо яра дукха маневраш е а болабеннаб уж.

Цхьана кхоачашъеча программа керттера дакъа хургда Европа лакхе 17 июле ши кема вIашагIдолла выния лаьрхIар. Ши ден-буйсан цхьана полет ши космонавташ цхьан кема чура вокх кема чу боврга диаза, дукха Iилма эксперименташ ергья.

Г. Стаффорда сигала вахалехьа аьлар: тхо тийша да советско-американски цхьана еча космически полето вай мехкашта юкъера доттагIал чIоагIдергхиларах.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Пхе шера план хаьал хьалха кхоачаш а еш КПСС XXV съезда сийлена цакъабахара доккхий социалистически декхараш тIаийцад Н Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводана технологаша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьча установкашта юкъе хIанзлехьа гучаювлаш я цоай пхе шера план кхоачашъяь коллективаш. Царна юкъе хьалха латтачарех я Васильева Лидия Николаевнас кулгалдеча № 43—5 йолча установка коллектива. Мехкдаьтта продукци арахецара пхе шера задани 5 июле кхоачаш а я. хIанзлехьа пхе шера планал совгIа цо арахийцай иттащ эзараш сомий маьха товарни продукци.

НийслагIча июле денз тIайоагIача пятилетка календаргIа товарни продукци арахецаш я ков. Куницын керте латтача № 43—3 йолча установка коллектив. Цу шаькъе установкал дукха тIехьабуссаш бац Маслов Виктор Васильевича кулгалдеча Г-49 яхача установка технологаш. Шоай пхе шера задани 12 июле кхоачашъяьй цар а. Ер шу чакхдалалехьа цу кхаь установка коллективо пхе шера планагIа лаьрхIачул совгIа арахецаргья биаьш эзараш сомий маьха мехкдаьтта продукци.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СЕССИ

15 июле Москве, Йоккхача Кремлевски двореце хьайийллар нйсазлагIа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси.

ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш детташ, урагIайтта тIаьйцар депутаташа новкъостий **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Б. Н. Пономарев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов.**

Сесси хьайийллар къаьнагIча депутатех цаI волча Н. Э. Баумана цIерагIча МВТУ ректора, СССР Iилмай Академе члена - корреспондента **Г. А. Николаева.**

РСФСР Лакхехьарча Совета сессе гулденнад вай белггаларча хана, аьлар цо. Толаме чакхйоалаш латт нйсларIа пятилетка. Мехка шерра даьржад Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда кийчо елга.

Советски халкъ съезда накъалола тохкамех чакхъяьннача шийн авангарда — Коммунистически партена гонахьа айхха кхотаденна. Из цIаькхаза а къаьгта хьахьекхар нюне союзнии автономнии республикай Лакхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а даьча хоржамаша. Коммунистийн парте боацарийн йохаргIоацача блока тIехьа цхьа барт болаш массане а кхаж тассарца болхлоша, колхозхоша, интеллигенце, эскарен флотен тIемахоша хьахьекхар парте чурен арахьарен политика йизза хьаллоацилга, Центральни Комитето. КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун Политбюрое кIаьд ца луш, де дерIачов тIаберзабаь беш бола белх деррига халкъо хьаллоацилга.

Л. И. Брежневгеи Политбюро членашкеи Г. А. Николаева аьлар: «Пурам да сона укхаза болча Российски Федераце Лакхехьарча Совета депутатий цIерагIа, тха республика берригача къахьегамхой цIерагIа цIенача дег тIара шо могаш-маьрша долаш а кIаьд ца луш оаш беча балха тIа керда толамаш дахар а ловш хилар дIаала. Советски халкъа хьашташ кхоачашдара, Ленина парте гIулакха, коммунизма гIулакха оаш шоаш ца кходеш гIулакх дар тхона къаьгта масал да депутата декхараш кхоачашдара».

Пурам да сона, аьлар ше къамаьл даь воалаш Г. А. Николаева, оаха массане а депутата бохктокхаме декхараш сийленца кхоачашдергхиларах КПСС Центральни Комитета тешам бала.

Партийни группан къаьнагIчар Советон тIадилларца депутата **Ю. Ф. Соловьева** предложени йоалаю РСФСР Лакхехьарча Совета Председателалла депутат **В. А. Котельников** — академик, СССР Iилмай Академе президента декхараш кхоачашдер харжа.

Сессе берригаш раьза а болаш тIаьи из предложени.

В. А. Котельников председателал а волаш дIахо хьу заседани.

Иштта хержав РСФСР Лакхехьарча Совета Председатела бархI заместитель.

ЧIоагIъю сессе заседаней регламенти ден повестки.

Сесси дувца оттаду е деташ:

1. РСФСР Лакхехьарча Совета мандатни комисси харжар.
2. РСФСР Лакхехьарча Совета массазара комиссеш харжар.
3. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIагIдар.
4. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиум харжар.
5. РСФСР правительство — РСФСР Министрий Совет вIашагIйоллар.

Депутаташа берригаш раьза а болаш хорж РСФСР Лакхехьарча Совета 21 саг юкъе вола мандатни комисси. Комиссе председателалла хержар депутат **В. М. Борисенков.**

Цул тIехьагIа хьакхайкаю РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела цIерагIа РСФСР Министрий Совета Председатела М. С. Соломенцева яйта РСФСР Конституце доагIаш а РСФСР Лакхехьарча Совета республика правительство вIашагIтохара дош оттадарца дийза а Российски Федераце Министрий Совето шийн декхараш чакхдаьнна а лоархI РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхашка шийн полномочеш Iо а йохкаьнна яь заявлени.

Дош лу КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара **М. А. Сусловна.**

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето тIадилларца, аьлар цо, предложени йоалаю аз Лакхехьарча Совета хьалхашка Российски Советски Федеративни Социалистически Республика правительства шийн полномочеш Iояхкарах Российски Федераце Министрий Совета Председатела яь заявлени тIаэца а республика Министрий Совета болх могабе а.

Центральни Комитето тIадиллад сона республика Лакхехьарча Совета партийни группан къаьнагIчар Советои хьаллаьца йола, Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Министрий Совета Председателалла юха а депутат новкъост Соломенцев Михаил Сергеевич харжарах йола предложени шуга ювца оттае.

Иштта предложени йоалаю Российски Федераце правительствах йола предложени Лакхехьарча Совете ювца хьачулулга новкъост Соломенцев Михаил Сергеевича тIадилла.

Депутаташа берригаш раьза а болаш тIаэц РСФСР Министрий Совета болх могабеш бола соцам. Цу соцамца РСФСР Министрий Совета Председателалла юха а **М. С. Соломенцев** хорж. Цунна тIадиллад РСФСР правительствах йола предложени РСФСР Лакхехьарча Совете ювца хьачуяла.

РСФСР Министрий Совета тIадиллад РСФСР Лакхехьарча Совето Российски Федераца правительство вIашагIтохаца шийн декхараш дIахо кхоачашделга.

Депутатий полномочеш тахкарах мандатни комиссе доклад йир мандатни комиссе председатела депутата **В. М. Борисенкос.** Мандатни комиссе докладагIа тIаэц РСФСР Лакхехьарча Совете 1975 шера 15 июне хержача берригача 904 депутата полномочеш бакъеш бола соцам.

Цул тIехьагIа тIаьйцар «РСФСР Лакхехьарча Совета массазара комиссеш вIашагIйохкарах» бола соцам. ЧIоагIъяьй массазара 14 комиссин цар председателаши.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдарах доклад йир Российски Федераце Лакхехьарча Совета Президиума секретара депутата **Х. П. Нешкова.**

Депутаташа чIоагIдир республика Лакхехьарча Совета сессешта юкъе тIаьйца Указаш, тIаьйцар доагIаш дола законаши соцамаши.

Дош лу КПСС ЦК Политбюро члена. КПСС ЦК секретара **А. П. Кириленкона.** КПСС Центральни Комитето тIадилларца цо йоалайир РСФСР Лакхехьарча Совета партийни группан къаьнагIчар Советои хьаллаьца йола РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председателалла юха а депутат **М. А. Яснов** харжарах йола предложени. Из предложени берригаш раьза а болаш тIаэц.

Иштта хорж РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителаш. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретари членаши.

Ден повестка аргIанара дош РСФСР правительство — Российски Федераце Министрий Совет харжар.

Правительства состава хьакъехьа предложени йоалайю республика Министрий Совета Председатела депутата **М. С. Соломенцева.**

РСФСР Лакхехьарча Совето чIоагIъю РСФСР Министрий Совета состав. РСФСР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместителалла чIоагIбир депутаташ **Н. Ф. Васильев, В. И. Воротников.** РСФСР Министрий Совета Председатела заместителалла чIоагIбир депутаташ **А. В. Алексанкин, В. А. Демченко. В. А. Дьяков, А. М. Калашников, Е. Ф. Карпова, В. И. Кочемасов, Л. П. Лыкова, Н. И. Масленников.**

Российски Федераце правительства цIерагIа М. С. Соломенцева Лакхехьарча Совета дег тIара баркал аьлар доккхачен сийдолчен гIулакха тIа хьожабарах. РСФСР Министрий Совето, аьлар цо, дIахо йодача хана а тIагIерттан лергIен вахаре кхоачашъергья КПСС XXIV съезда. Ленински Центральни Комитета. КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача цун Политбюро решенеш.

РСФСР Министрий Совета Председатела паоте Центральни Комитетан депутаташтеи тешам белар Российски Федераце правительства боахами культурен хьалъеча, советски халкъа дахара хьал айдеча вай сийлахь-йоккхача социалистически Даьхей низ дIахо чIоагIбеча керда толамаш дахара деррига низаши тоохазши оарцагIйоахаргхилара.

Цу тIа шийн болх чакхбаькхаь нйсазлагIа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхарча сесси.

(ТАСС).

Чуйнна дIадоладеш латт Тында - Беркакит яха машиннаькъа трасса юллачара балхаш. Из никъ Якутерча кIор боаллача моттигера болабенна БАМ-ах дIакхеташ хургба.

ХIанз Якутски АССР территоре болх беш я «Бамстройпуть» яхача управлене подразделенеш — гIишлон - монтажни ши поезд, механизированни колоннаш, мостоотряд. Уж хьалде дезаш я нах чубаха цIенош, Нагорная Золотинкен яха машиннаькъа станцеш, 9 доккхеи 48 зIамигеи тIий, цхьа километри ах километри йIаьха тоннель, хIаьта 16 миллион кубометр совгIа кхоачашде деза лаьттанцара балхаш.

Укх шера а хьабелла лаьрхIад Тында яхача «станцера Сивокчан яхача разъезде кхачалца (28 км.) поездаш лела никъ.

СУРТА ТIА: Мордовски комсомоло бахкийтараш 150 сага лаьрхIача столовена цIенеш деш боахк. Хьалхашкахьарбараш Тескин Валерии Полетаев Николайи.

С. БЕЛЯВОЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

ДИКА ХУВЦАМАШ

Дукха ха йоаццаш тха тазета тIа кепа теха араьннаяр Наьсарен района «Назрановский» совхоза Наьсар-Кертерча фермера кхоачамбоацараш дувцаш йола рейдови бригада материал. Цу тIа белгалдаькхадар ферме цхьоалагIча квартале шура яккхарен из печчахьалкхенга йоккхарен планаш кхоачашъяь ца хилар, цун бахьанаш. Укх деношка цига юха даха хилар тхо, газет арадаьнначул тIехьагIа малагIа хувцамаш хиннад хьожаш.

Тхо дIакхаьчача хана доаьан детташ бар доиркаш. Хьахсз цар бегаш, белар. Цхьацца хьатIа а ухаш цIена йиллача кхоалена кIал латтача флягашка Iочуетт шурий ведараш. ГIозбаьнна ба доахан лоладераш. Хьаьшка улл аьта баьццара масса. Статья йийца а йийца ферма ерригача коллективе, сихха оарцагIа а баьнна шоай кхоачамбоацараш дIадаьхад. Нагахьа санна хьалхарча квартале план кхоачаш ца еш йиса яле, шоллагIча квартале тIехххоачашъяьй—2070 центнер шура яккха езача яьккхар 2625 центнер я. Планал совгIа печчахьалкхенга дIа а еннай. Денгара денга IотIаетталу шура: 30 июне яьккхачул 87 килограмм дукхагIа яр цхьоалагIча июле яьккхар. ШоллагIча июле яьккхар кхы а лакхагIа яр, иштта дIахо а. Геттара дика бу болх Темирхановa Маржана. Шера план пхиъ ах бетта кхоачашъяьй цо. Шера планагIа 1600 килограмм мара яккха ца езача ялх бетта 2000 килограмм гаргга шура яьккхай цо хIара беттача Iаттагара. Из дика толам ба!

— Цул дукха тIехьа ца бусаш къахьег Евлоевас, Сагоевс, — йоах ферма заведующе Евлоев Хьажбийкара. Шура лакхъялар бахьан да баьццара конвейер дика вIаштIехьъяккхар.

— Дика пайда боал цу баьцах, — йоах отделене управляюще Бекмурзиев Къурейша.

Дика вIаштIехьдаьккхад болхлой салоIилга а. ЦIенача, сийрдача цIагIа телевизор латт, приемник, керда газеташ, журналаш да. Пятилетка чакхйоалача шера декхараши планаши ше кхоачашъергхиларах дог тийша, бIубенна гIабоахаш я ферма барттайна коллектив. Из вай хьамсарча парте XXV съезда совгIат лоархI-цар.

С. АЛИХАНОВ.

ДЕРРИГА БАЛХАШ
ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА

МЕХАНИЗАТОРИЙ КЕРДА ТОЛАМ

Боккха толам баьккхав дIадахача шера совхоз - техникума коллективо. Кхоачашъяьяр паччахьалкхенга ялати гидуарташи доххара нйсларIа пятилетка. ХIанз чуйнина ялат чуэцаш ба совхоза болхлой. Пятилетка чакхйоалача шера механизатораша лаьрхIад техникага овсаре болх а байташ ялат чуэцача керда толам баккха. 8—10 дийнахьа деррига ялат цаI бутиг ца боабеш паччахьалкхенна дIалургда оаха, йоах механизатораша.

Сатосса ха я. Ленина ордей делаю Евлоев Махьмад керте латтача Яндерча тракторно - кхаш лелаьеча бригаде берригаш механизатораш вIашагIкхийттаб.

Къахьегама Шеча Байракха орден лелаю звеньевой Котиев Дауд, «Знак Почета» яха орден лелаю Евлоев Ювсап, комбайнераш Каицыгов Муса, Хамхоев Ювсап, трактористаш Дарбеков Адам, Гайсанов Мухарбик шоай техника кийчъеш боахк. Цу гIартата юкъе гIолла наггахьа хьахоз совхоз - техникума керттерча агронома Султыгов Махьмада оаз:

— Iаддрахьман, Муса, Ювсап. Йоакъап ворхI сахьат доалаш латт шо хIана а йистедаланза да. — раьза воацаш сенна оал цо. — Кхашка аралдовла ха хьакхаьчай.

Ялат чуэца дика кийчо яьй 135 гектара тIара мукх чуйнда баьнаб. ХIара гектара тIара чуйцар 20 центнер я, планагIа 18 центнер мара йоацаш. ХIанз кIа хьакха доладаьлкIа чуэцара балхаш шерра доаржадалехьа кхай тIа з яьха комбайнаш болх бе мел кийча я хьежао. тIехьагIа болх соца а баь гучадаханза диса кхоачамбоацараш механизатор юстардоахаш «воалларгвоацаш».

Комбайн юхасецача из фу бахьан долаш юхасецай ха сиха тIавода керттера инженер, бригадир. МалагIа кхоачамбоацар бахьан долаш сецай белгал а даьккхе из сиха юстардоаккхилга Iалашду. Еха техника тоае кийча йолаш «техничка» латт кхай тIа масса хана. Кхай тIа ю комбайнашта заправка.

Пайда боацаш цхьа минут а йовогIоацаш вIаштIехьбаькхаб болх. Кхыметтел делкъийга механизатораша хIама дайита еза ха хьатIакхаьчача а юхасоцаяц ялат чуэцаш йола агрегаташ. Комбайнаш тIа болх беш бараш запасной болча механизаторашца хувцалу.

Пхиъ комбайн я болх беш. Укхаза ялат чуэцаш комбайна тIа дIаяздаь латт: «Социалистически декхар: Хамхоев Ювсапа тIаьйцад гуразха дийна кIа 20 гектара тIара чуэца, дийнахьара норма 14 гектар мара йоацача, 400 центнер мара планагIа ца йоагIача 420 центнер яккха. Деррига ялат чуэца 8—10 дийнахьа. Аз яхье вех Каицыгов Муса. Иштта йоазонаш латт Котиков Iаддал-Мажита, Каицыгов Мусай, ДаурбековгIар Iаддрахьмана, Йоакъапа комбайнаш тIа.

— Укх шера оттадаь социалистически яхьа хьалаш цIаккха ца хиннача тайпара да. — йоах совхоз - техникума парторга Умаров Беслана. — ХIара дийнахьа хьалхара моттиг яьккхачоа совгIата 15 сом ахча, карара кара тела цIе вымпел лу. ШоллагIа моттиг яьккхачоа — 10 сом. кхоалагIчоа — пхи сом. Цул совгIа, берригa болх йистебаьлча яьа итогах хIалхара моттиг яьккхачоа совгIата 100 сом дала оттадаьд. шоллагIа моттиг яьккхачоа—50 сом. кхоалагIа моттиг яьккхачоа — 25 сом.

— Ялат чуэца доладаьча хьалхарча деношка дойз хьалха латташ хьавоагIар Хамхоев Ювсап ва. Цо шийн «Колос» яхача комбайнаца хIара дийнахьа 9 гектар норма йолча 14 гектара тIара чуэцар ялат. ХIанз хьалха ва Каицыгов Муса. ХIара дийнахьа по 14—15 гектара тIара кIа хьокх. ЯлхлагIа ди да цун комбайна тIа карара-кара тела цIе вымпел йоалла, хIара дийнахьа цо ийяьй пхийтта-пхийтта сом премии.

Цул тIехьа ца биса гIертаи къахьегаш ба комбайнераш Котиков Iаддал-Мажит, вежарий ДаурбековгIар Iаддрахьмани Йоакъапи.

Мукхи кIан чуйцача участкаш тIа ха ца йойташ болх бе йоалду Гандалоев Исраила кулгалду доакъар кийчдеш йола бригада. Кхаь комбайна тIехьара ча гулде кхув шийн преcподборщикаца тракториста Евлоев Махьмада. Дика болх бу Даурбеков Адама , Гайсанов Мухарбика, кхьбараша доакъар Iалашдеча. Кхаь тIа яда кийча пачкаш дIаввз доахан долча фермаца юххе. ХIанзле 100 тонн гаогга ча дIаэзад. Чах цIенденнача кхашка арайоал оахам ду агрегаташ. Укхаза аьхад 35 гектар совгIа лаьтта. Хьинар айдаь болх бу механизатора Даурбеков Уматгире. Шин дийчахьа ялкийтта гектар аьхай, ден норма 4,5 мара йоацача.

А. САГОВ.

ХИЙ КХЕРАНА ДУХЬАЛ ОТТ

«Донгипроуглемаш» Iилматохкама института экспериментальни заводе (городе Донецке) кийчъяьй лоаман тIо бохабара йолча импульсни водомета опытни образец.

Цу машино хIара 3—4 секундагIа «лелхийт» 1,2 литра боарам бола хина заряд, хIаьта Iалаьмате боккхача низаца кхерах етталу из.

Секунда 6—7 эзарлагIа дакъа йолча хана етталуча заряда низ цхьаккха тайпа лоаман кхера цунна духьал отта ца луш чIоагIа ба.

Тохкам беча хана ши метр сомача гранита аьлхай цемент юкъе етташ беттача пенах шин сахьатен ах сахьатен контурагIа цо яьккхача къоаргагIа паргIатта автомобиль чакхъяргьяр. Цкъа «тоххаше» пхи миллиметр сомача болатах чакхъяьннай из.

Водомет хьаьрраша яхачох, аьхха лоаман балхаш деча хинна ца Iеш, халкъа боахама дуккхача кхьча доакъошка а, лоаман тIох, бетонах яь хIамаш йохае езача, уж лелхийта ца езаш йохае а накъаргья из.

Шахташка из шерра лелаиро торо хулийтаргья лоархIаме социальни, декхар кхоачашде — къахьегам дикка аттача боаккхаргба, хIана аьлча, дом цо эккхийташ болх бе йиш хургья цунца.

СУРТА ТIА: породоуборочни машина тIа оттаяь импульсни водомет.

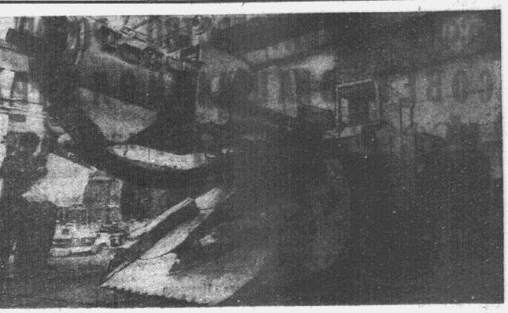

С. КРЯЧКО сурт. АПН.

ТЕОРЕ ДЕШАШ

ДЕГIАЕНАЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ

СССР-ерча дегIаенача социалистически обществаа наькъа маIан даьшхад КПСС XXIV съездо. Съезд хинначул тIехьагIа цун решенеш кхоачашъяр духьа къовсам лоаттабеш дIадаха шераш белгалдаьлар хIамаш кхоллаш дола мехка низаш сихха дукхагIа хиларца, социалистически общественни отношенеш эргаювлаш тоаяларца.

Болхлой класс, колхозни ахархой, интеллигенца дIахо шоайла вIаши гаргаахийтара, городан юртан юкъера, хьаькъалцен низацен беча балха юкъера башхалонаш кIезиг-кIезига йоахаш дIаяхара тIаерзаяь я вай парте политика. ХургIола XXV съезд лоархIаме веха а хинна дIаоттаргья бухсоццаш ше лерхIар классаш йоаца общество хьалъелга а долаш йолча КПСС социальни политика хIанзарен дIахорен декхараш белгалдара даькъе.

Капитала мехкашка бахача наькъа антагонистически, дифференцаци кIоарглуча, эксплуататорски обществаа вIашдухьаленаш ирлуча, цун юкъара кризис йоккхагIа хулча, классови къовсам чIоагIлуча хана вай лоарзагIа ца доалаш коммунизмага долхаш хиларо, къахьегамхой ерригa отрядаш ленински партена гонахьа айхха кхотаяларо шаьра хьахьокх социализма совленаш.

I.

ДегIаенача социализма, Iилма-технически прогресс сихьеннача, мехка дIахо индустриализаци урбанизаци хулаш латтача, деррига общественни вахара интернационализаца яра процесс кIоарглуш латтача хьалашка наьха сан на хувцалу классаштеи социальни группаштеи юкъера дукхала соотношени.

Шерлу болхлой класса мугIараш. 1960 шера 45,9 миллион саг волаш хинна уж 1974 шера 70,2 миллион сагга кхоачаш дукхагIа хиннад. Болхлой классаца нийсбича а вешта в наьха сапна кIезиглуш латт колхозхой. 1965 шера 18,6 миллион саг хинна уж 15,7 миллион саг мара вацар 1974 шера. ДукхагIа хул хьаькъалца болх беш бола болхлой. Къаьстта сихагIа йоккха хул халкъа боахаме болх беча болхлой группа — 1960 шера 8,8 миллион сагагара 1974 шера 21, 4 миллион сагага кхоачаш. Вай обществa социальни структура дегIаяра даькъера уж ерригa тенденцеш укх гаргагагIарча хана а йолеш хургья.

Социализма хьалашка социальни башхалонех я городерчеи юртарчеи къахьегамхошта юкъера башхало. Городашкеи юрташкеи бахача наьха дукхала соотношени 1960 шера 49 : 51, 1970 шера 56 : 44, 1975 шера 60 : 40 яр. Юрташка баха нах пхе шера 5,6 миллион саг кIезигбеннача метте, 17,2 миллион саг дукхагIа хиннаб городашка баха нах. Цу цхьан хаппа теркалде деза юрташка бахача наьха социальни структура наьха сапна хувцаенна хилар. ХIанз цу даькъе дукхагIа ба совхозашка, промышленни транспортни предприятешка, хIаьта иштта наха эша гIулакхаш деча сфере къахьегаш бола болхлой.

Городан юртан юкъера ондо башхалонаш дIаяхара процесса шийн материальни лард я юрта боахаме хIамаш кхоллаш дола низаш сихха дегIакхувлар, цун деррига доакъош кердача техникаца чIоагIъягIа кийчлар, производствана дIахо концентраци специализаци яр, боахамий юкъара кооперацеи эгрерпо-промышленни интеграци яр, социалистически доалахьен ши форма вIаше гарга йигар. Техан квалификацеи къахьегамах мах теларен юкъерча боарамга диллеча юрташка баха нах городашка бахарели. хIаьта колхозхой ужжамо болча совхозий болхлой категореели тIехьабус. Цхьабакъда юкъенна из юкъ тIатIа кIезиглуш йоагIа. Бетта юкъера алапи 1974 шера 140,7 сомага дIакхьчар, 1970 шера хиннача 122 сома меттел. Общественни боахамера колхозхой доходаш дин шера 22 процент совгIа дукхагIа а хинна, хIанз бетта 91 сом да. Цу цхьан хаппа теркал ца деш дита йиш яц, юрташка бахача дуккха а дукхагIа болча дезалий реальни доходаш ма-дарра аьлча шоай доалахьарча подсобни боахама чотах городерча дезала доходашта гарга кхоачаш латташ хилар. Цу боахама социально-экономически маIан вIашдухьале йолаш да. Колхозхошта, болхлошта, гIулакхерча наха эшараш кхоачашде лаьрхIа болча цун лард шийн доалахье хилар, дезала боахам алсамбаккхар я. Цхьабакъда, юкъера лаьрхIача цига йоаккхаш йолча продукце дакъалагIа дакъа хила мегаш дар закупочни организацешкеи колхозни базар тIеи доххаш хиларах цу тайпара боахам йовзаш йола кагий товарни производства элемент шийх йоаллаш ба. Городашкеи юрташкеи бахача наьха вахара образера ондо башхалонаш дIайоахаш хилча, кIезиг-кIезига деш готту — обществана юртбоахама продукци, эггара хьалха бахача наха продовольства дукхагIа Iалашъярга хьежжа, — шийн доалахьарча боахама доазонаш.

Городи юрти вIаши гарга йигара процесс хул иштта коммунально-бытовой гIулакхаш дарен культурай даькъе а. Хьалдеча чуIеча цIеной тайпаш хувцадалар, кагийча юртилгашкеи кIотарашкеи баха нах йоккхийча хIанзарчар тайпарча поселкашка баха дIачукхувлар, наькъаш дехкар, общественнии шийн доалахьарен автотранспорт шерра дегIаахар, массанега а юкъера образовани яккхийтар, радион телевидении массе метте дIакхачийтар, юрташка массе метте культура учреждени хьалъяр — ишта да цу даькъе юртан городан юкъера башхалонаш дIаяхара наькъаш. РСФСР Iаьржа доацача лаьттай зона социально-экономически дегIайоалаяра программо белгалду Россе исторически хьахиннача центрерча йIаьххача ханара тIехьале йолча цу прогрессивни процесса наькъаш. Республикашка, краяшка, областашка комплексни социально - экономически планировани дегIайоалаяро йиш хулийт, моттигера массе тайпара хьалаш теркал а деш, селлара доккха социальни декхар кхоачашдаро лерхIараши методаши ма-ярра къоастае.

2.

Социалистически обществa социальни структура эргаькхаa тоаяра ерригача процессашта юкъе латт болхлой класс Из дегIайоалаелга Iилма-технически прогрессана карагIдаьннараш производство дерригача доакъошта юкъекхахьарца дувзаденна да. Цу цхьан ханна айлу болхлой класса культурно - технически боарам, цун юкъарен специальни образовани, болхлоша дакъа дукхагIа лоац Iилматехнически творчестве, духовни беркат хьакхоллача.

Низацен хьаькъалцен болх беча болхлошта юкъера башхалонаш дIаяхара процесс укх тIехххьарча итт шера боккъонца гуччахьа сихъеннай. Из лел городе а юрта а, халкъа юкъарчеи колхозни боахаме, цхьабакъда дукхагIа гуш йола белгалонаш промышленносте, технически кийчлярга диллача хьалха латтача цун доакъошкеи предприятешкеи хул. Хьахулаши сихха ондадоалаши латт лакха квалификаци, йизза юкъера, юкъера специальни, хIаьта дукхагIа а лакхера образовани йолаш болча, Iилма-технически знанеш эгрегаташка болх байтача, оборудовани вIашагIйоллачеи нийсъечеи хана балха моттиге юкъекхухьаш болча болхлой дакъа. Геттара шаьра белгалдоалаш да, 1970 шера яьча перепиcа даннеегIа юкъера специальни, йистеяланза лакхерен лакхерен образовани йолаш бола нах еррал хинна хилар: горновойштеи болат лоаладераштеи юкъе 9,8 процент, наладчикашта юкъе — 16,5, гази мехкдаьттеи доахача операторашта юкъе — 8,4, химерча аппаратчикашта юкъе — 9,7 процент. Мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте 1973 шера берригача техникех 44 процент балха моттигашка къахьегаш бар. Социалистически литература тIа болхлойн интеллигентай дакъа аьле цIи йоаккхаш долча цу даькъах лархIа мегаргболаш ба, тхона хетаргахьа, балха моттигашка къахьегаш бола инженераши техникаши меттел, иштта йизза юкъера юкъара образовани йолаш, курсашкеи практически болх беча юкъагIеи белггалара технически знанеш Iомаьи иштта чоалхане болх кхоачашбеши бола болхлой а

«Коммунизмана вай дукхагIа гарга мел долх, айхагIа хургба низацен хьаькъалцен беча балха юкъера бувзам, белгалдаьккхад КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева — ХIанзле а дукха моттигаш я хьалхагIа моллагIа вола инженер а лоархIавергвоацаш йола оборудоване йоккхийн чоалханеи комплексаш болхлочо лелаеш».

Инженераштеи техникаштеи гаргагIа латта болхлой дакъа ондадувларах бIарга ца го йиш яц хьатIайоагIача исторически хана болхлой класси интеллигенции вIашагIъувргхилара дийна зIыргаш. Цу тайпах волча болхлочо шийн гIулакхашка квалифицированни низаца хьега къа квалифицированни хьаькъалца хьегача къиц материальни беркат хьакхоллар техническими творчестве, общественни гIулакхашка хьинаре дакъа лаца духовни ценносташ дегIайоалаярца геттара дика цхьана тарду.

Болхлой класс инженерно-технически интеллигенцена гаргаяхар цун массе оагIорахьара квалификаци массе меттера технически кийчо, образовани, культура айялара ларда тIа лакъяларах дIакъоастаде йиш йолаш дац. Нагахьа санна 1952 шера юкъара юкъера а кхы лакхагIа а образовани йолаш промышленносте 2,4 процент, 1973 шера — 29,7 процент болхлой хиннабале, къонначарна (30 шерага кхаччалца ха яьннараштa) юкъе — ахалел совгIа хинаб Промышленностерча квалифицированни боацача болхлой дакъа 10 шера (1962—1972) 37,5 процентагара 27,5 процентага кхоачаш кIезигденнад. Цу даннеша тешал лу къаьстта а укх тIехххьарча шерашка тоъал йоккха прогресс хинна чилара. ХIаьта а квалификацега диллача лохагIа латта болхлойн колхозхойн дакъа боарам дукхагIа кийчо йолаш болча болхлой боарамга кхоачабеш айбелга эггара актуальнегIа йолча социальни проблемаех цаI йолаш юс.

Из къоастаеча керттерда— укх гарггарча пхийтта —

СЪЕЗДАГАРА СЪЕЗДАГА

ДОГ ГIОЗДОАХА ХУВЦАМАШ

Деррига а бархI шу мара дац Грозненски района «Юбилейный» совхоз вIашагIъелла. Из боахам хьахилар 1967 шера баьцадаарийн шурийн номер кхоъ йолча совхоза цхьан отделенех.

ЗIамига боахам бар из цу хана. Лоха бар чубахьаш хинна хьувкъам а. БархIлагIа пятилетка чакхйоалаш а башха дукха яцар совхозе хьайоаккха продукци. ХIара гектара тIара 98,7 центнер баьцадараш мара чуийдацар, кIезига дар чудахьа ялат.

ХIаьта хIанз? ЧIоагIа дегIаеннай экономика, тоаденнад наьха вахара хьал. Нагахь санна 1971 шера боахаме 3500 тонн баьцадаараш гулдаьдале, дIадахача шера уж гулдир 5200 тонн. ДIадахача диъ шера плани социалистически декхараши сийленца кхоачашдаьд, вешта аьлча, план 16300 тонн йолча 20000 тоннал дукхагIа баьцадаараш деххад пачхаьалкхенга.

ДукхагIа хиннай цу юкъа совхозе юртбоахама техника а. Итт трактор мара ца хиннача 35 трактор я хIанз. «ДДА-100» яха йиъ установка. 12 автомашина, массехк комбайн я совхоза доалахьа.

Белгалдаккха деза, цу юкъа совхозе йоккха опыти говзали йола механизатораши болхлойи хьалкхийнилга. Доккха производственни толамаш доахаш чакхдаьккхар пятилетка диълагIа шу коммунисташ Махамаев, Мудиев, Гиреев керте латтача бригадаша. Толамга бодаш бола никъ кхычарна гойташ йола «маякаш» хинна дIаэттаб коммунисташ Бачаев Султан, Асиев Махьмад, иштта кхыбараш а. ХIаьта хьанна йовзац цу совхозера цIи хеза баьцадаараш леладер, РСФСР Лакхехьарча Совета депутат Хусанова ПаьтIамат. Цо кулгаллдеча бригадо 243 центнер баьцадаараш даьхар хIара гектара тIара дIадахача шера.

Шерра баьржаб совхоза кхашка, бешамашка къахьегарашта юкъе коммунистически къахьегама тIехьара болам. Из цIи лелаеш я баьцадаараш кхедеш йола пи бригада, бIаь гаргга сага еннай коммунистически къахьегама ударника сий дола цIи.

1970 шера 360 гектара тIа баьцадаараш кхедеш хиннадале, укх шера уж кхеду 616 гектара тIа. Кхедеш дола баьцадаараш да: нарсаш, помидораш, кабуц, кабачкеш, кхыдараш. ДIадахача шера хIара гектара тIара чуийцар 200 совгIа центнер баьцадаараш. Нагахь санна 1970 шера пачхаьалкхенна дIаденнараш кхо эзар тонн баьцадаараш мара хиннадеце, укх шера социалистически декхараш тIанйцад цар пачхаьалкхенга ялх эзари пхи бIаь тонн баьцадаараш дIадала.

1970 шера хIара гектара тIара даьккхар 20 центнер ялат, хIаьта дIадахача шера хIара гектара тIара чуийцар 35 центнер, 1970 шера совхоза хинна пайда 26 эзар сом бар, дIадахача шера 207 эзар сомага дIакхаьчар из. Хьалха совхоза болхлоша хIара бетта 60—70 сом алапи эцаш хиннача хIанз шозза дукхагIа эц. Цар даьха къахьегама толамаш пачхаьалкхено совгIаташца белгалдаьхад.

Совхозе кIезига бац Къахьегама Цlеча Байракха орденаш лелаераш. Из деза совгIат денна ялх саг ва. Царех ба бригадир Романов Андрей Филиппович, тепличница Хажбахмадова Закият, тракторни бригада бригадир Калаев Упа, кхыбараш. ХIаьта баьцадараш кхедеча звеньевойна Байсарова РабиIата еннай Октябрьски революце орден. Цо шийна тIачIоагIъяьча гектара тIара план 200 тонн йолаш 450 тонн кабуц чуэц. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 277 центнер кабуц чуэц цун звенос.

Совхозе кхыча бригадашта юкъе хьалхле лелаеш хьайоагIа РСФСР Лакхехьарча Совета депутата Хусанова ПаьтIамата кулгалдеш йола бригада. Шоашкара масал гойташ дика къахьегаш ба болхлой Гончаров Алексей, Малочаева Жовжан, кхыбараш. 150—200 процент кхоачашъю цар шоай кормаш.

Совхозе 100 гектар сомий беш я. 1970 шера 77 гектар мара яцар из. Дика пайда лу сомаша. ДIадахача шера план 56 центнер йолаш хIара гектара тIара чуийцар 80 совгIа центнер сом. Баьцадаараши соми пачхаьалкхенга боххара ихе шера план ханал хьалха кхоачашъе лаьрхIад совхоза болхлоша. ХIаьта ялат дIадалара ихе шера план диъ шера кхоачашъяьй.

1970 шера совхозе болх беш вар лаккхера дешар дийша 12 саг. Таханарча ден совхозе болх беш ба лаккхерен лаьрхIа юкъерен дешара образовани йола 44 саг. Царех 32 саг лаккхера образовани йолаш ва.

Шерагара шерага тоалуш латт совхоза болхлой вахар. Из го йиш я хIара цIагIа дIачуваьлча. ХIара цIагIа телевизор, радиоприемник, холодильник латт, хIара кхоалагIча болхлочунга мотоцикл, легковой машина я нийца.

— Дог хьесташ я тха совхоза керда усадьба, — йоах парткома секретара Баркинхоева Бориса. — Совхозе хьалдейа шишша дезал чубахаш дола пхийтта цIа, хьалдеш бархI цIа да. Хьайийлай 50 моттиг йолаш берий ясли, керда яь тика я, иштта совхоза чутах хьалъяьй бархI шера дешара школа, юрта юкъе гIоллa асфальта никъ а ба бувлаш. Укх шера хьалъяь йоал комсомольско-кагирхой лагерь — 320 моттиг йолаш. Цу лагере салоIаш а, совхоза гIоновкъостал деш а хургба дешархой шоай ахкан каникулах. ХIанз совхозе болх беш я республике цIи хеза йола дешархой производственни бригада. 120 дешархо ва бригаде дакъа лоацаш. Цун кулгаллеш я хьехархо биолог Максименко Любовь Павловна.

Иштта хувцамаш да совхозе укх ихе шера хиннараш. ХIаьта дIахо йолча хана боахама экономика лаккхъяра, шоай юртара культурно-бытовой хьалаш тоадара, КПСС XXV-гIча съезда башха-дикача толамашца накъбахара уйла еш къахьегаш ба «Юбилейный» совхоза кулгалхой, партийни профсоюзни организацеш, беррига болхлой.

О. ШАДИЕВ.

НийслагIча пятилетка дIадахача шерашка доккхий хьокхамаш даьхад Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза сомаши баьцадаараши кхедераша.

Пятилетка чакхйоалача шера а дика хьийкъад баьцадаараш. Къаьстта дика хьокхамаш гойт Яхиев Махьмуда кулгаллеча бригада. Помидораш хIанз а чуэца йолаьяц. Цийлуш латт. Цхьабакъда 6 гектара тIара нарсаш шозза чуийцай хIанзле. «Самашкинский» консеовни комбинатен мах беча организацешкен 20 тонн гаргга нарсаш дIаеннай.

СУРТА ТIА: хержа стандартни йола нарсаш дIаяхьийта кийчъеш ба бригада болхлой.

Т. АРЧАКОВА сурт.

КУЛГАЛХОИ КОЛЛЕКТИВИ

Беркат совдоаккхаргда

Грозненски района «Горяченсточненский» совхоза хьаккарч лелаеча ферма бригадира Быковец Петр Ивановича дувц

Цхьайолча хана соьга хоатт: «Ма чIоагIа тIера ва хьо, цу хьайбашта, хIанад из?». Цу хаттара цу сахьата жоп долалургдац. Даьгара-наьнагара зIакхаьча дакъа дий а хац. ЗIамига кIаьнк волаш деиз хьайбашта Iунал де Iема ва со. Полтавски областе ахархочун дезале ваьв со. Колхозаш йохкача хана са дац нанен тха юрта вIашагIъеллача Ленина цIерагIча колхозе бахар. Дукха ха ялале са да колхоза правлене председателалла хьожавир.

Хала ха яр. Боахамашка тракторш яцар. ХIаьта наха хьинаре къахьегар, таханарча гIозача вахара лард йоллаш. Цу хана, когаш берзан ферме гхаш доаркай, скотникий болх бIаргабайча дезаденна хила дезаш да сона хьайбаш, хIаьта из безам таханалца аз хьабенаб.

1938 шера ворхI класс яьккхачул тIехьагIа Кустанайски областа Семиозерни района «Коминтерн» яхача совхоза учетчикал балха вахар со. Болх дукха бар. Цу хана сайга дас яхар дагадоагIа сона: «Са воI, халкъа кепиг кходелахь. Iа теркал ца деш дIадахийтар юха сома маьха а хинца хьаоттаргда хьона. ХIаьта сомах бIаь эзар сом хургда. Из пачхаьалкхенна доккха зе да».

Уж дешаш дицлургдоацаш дег чу дессад сона. Цул тIехьагIа миччахьа а се болх беш мел хиннача халкъа рузкъа кходергдолаш пайда эцанза йола боахама чура торонаш лаха хьожар со.

Къизача моастагIчо тIом хьоабир. Хьалхарча шерашка зIамига ва аьша тIем тIа вигапзар со. 1942 шера Свердловски пехотни училище деша вахийтар. Касттлашха кхыча добровольцашца цхьана тIем тIа хьожавир. Сталинграда баь го бохабеш а Волга тIара моастагIий лелхабеш а дакъа лоацаш хилар со. ТIаккха хала чов хинна иллар. Берлин йоаккхаш мара тIем тIа юхава йиш хиланзар. ХIаьта бIаргадайра сона фашистски цитадель йожаш. ТIема юкъе кIезига дакъа лоацаш хиннавале а дукха ла дийзар.

Уж лира деноIп дIадаха 30 шу даьннад. Цу хана чухь дукха хувцаденнад вай вахар. ТIема кхерам боацаш машаре, нах гIоза бахара дукха къахьег КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте волча Политбюрос, Советски правительства.

Мехка халкъа боахам дегIабоалабеча доккхий толамаш доах вай халкъо. ХIаравар санна со а гIерт вай Даьхен рузкъа дебаде, цуи низ чIоагIбе.

ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа Уралерча металлургически заводе мастер волаш, Камски ГЭС-е гIишлонхой бригадана кулгалдеш хиннав со. ХIаьта а хьайбай боахамерча, кхашкарча балха уйла тIалаьттай. Мичча бесса дале а ахархочун вахар сона гаргагIа хетар.

1963 шера «Горяченсточненский» совхозе сай дезалца ваха вера со. Юххьанца комбайна тIа, лаьтта оахаш болх бир. Цкъа новкъосташца Iохайша къамаьл деш дагIаш цхьанне аьлар: «Петр Иванович, хьона хьайбаш дукха деза, аьнна хезад тхона. Совхоза хьаккарч лелаеча ферме болхлой эш. ГIоргварий хьо цига?».

Дукха уйла янзар аз. Заявлени язъяь директор волча вахар со. Ваха дехке а ваьннавац.

Ах шера хьаккарч лелаеш хилар со. ТIаккха бригадирал хьожавир. Из гIулакх бехктохкаме хилар кхета а деш дукхашха раьза вацар со. Цхьабакъда, ферма хьалха латтарий мугIарашка хилар ловш из гIулакх хьатIалаьцар аз. Цул тIехьагIа коммунисташа тешам а бенна парте дIанийцар со. ХIанз сайх бенна тешам бакъбе безар.

Дукха къахьега дийзар ферма рентабельни хилийтара. Къахьегама дисциплина тоаярца дIадоладир из гIулакх. Къайле яц цхьаболча хьаккарч лелаераша шоай декхараш ледара кхоачашдеш хилар. Болх тасса лелаберашка шоашта из могийтрг ца хилар дIахайтар, хIаьта деп распорядок телхаераш дIабаьхар.

Тха совхозе хьаккарч кхееш шиъ бригада я: тха яр наца хьаккарч лелаеш я, вож — дулха кхоабаш я. Уж шаккхе бригада къаьст-къаьста производствени единицаш я. Иштта дале а тхоайла новкъостал деш, вIаши бувзам болаш да тхо.

Вокх бригадага оаха дIалу дулха чуоттае ши бутт баьнна хьаккий хурскаш, хIаьта цар тхона е нана-хьаккарч е хрякаш хьалу.

БархIлагIча пятилетка план тIехкхоачашъеш чакхъяьккхар оаха. Цу гIулакхо дог айдир коллектива.

Иштта дикача толамашца чакхдаьккхар нийслагIча пятилетка хьалхара шу: 1971 шера деррига тIакхийтта дулх 685 тонн яр, план 575 тонн йолча. ДIа ца къастийташ дика Iунал деш хьалкхейир хурскаш — планал 1712 дукхагIа. Иштта лакхара толамаш даьхар тIехьа тIадоагIача шерашка а. Цхьабакъда, къаьстта беркате хилар пятилетка къоастамбу шу. Планал совгIа 442 тонн дулх тIакхийттар хьаккарчашта. Дуккха дукхагIа хилар хурскаш. Совхозе из ферма Iойиллача денз иштта хьокхам баьккхабац.

Шерагара шерага иштта хьокхамаш доахаш хьабоагIача тха хьаккарч лелаераша нийслагIча пятилетке хьаккарчашта дулх тIаккхетийтара, хурскаш кхеяра план соахка кхоачашъяьй. Цу хана денз 1976 шера чотах 3500 хьаккий хурск кхеяьй.

Цу цифраша хьахьокх мел овсаре къахьег тха коллективо. Хурскаш хьалкхееш Iалаьмате дукха къахьийгад. ТIехьарча кхаь шера ферме цаI хурск ециаяц.

Тха бригаде хьаккарч лелаеш 18 саг ва. ЦаI вац царех шоай декхар кхоачаш ца деш. Доахача хьокхамашка диллача толаш бараш а ба тха бригаде. Царех ба коммунист Макарова Александра, цуи новкъостий Глушакова Елена, Телепина Мария, Дрозд Антонина, Куцева Екатерина. ДукхагIдолча даькъе царна тIалатт бригада дукъ. Уж массаяр итт шерал совгIа ферме болх беш я. Балха говзал дика караерзаьлча царна дика хов шоай декхар, хьайбашта фу эш.

ХIара болхлочоа 24 нанахьакха тIачIоагIъяьй. Нанахьаккарч 2х2,7 метр йолча клеткашка йоахк. ХIара кхаь хьакхана лаьрхIа корпуса юхе фега араяха лелае площадкаш я. Кхаь даькъа йийкъа ний латт цига: цхьанне чу концентраташ я, вокхар чу минеральни добавкаш.

Ian замалахь ара а йоахаш хьаккарчашта шелал ца кхетийта корпуса чура кхоъ клеткa вIашагIтох — шинне чу хьаккарч а хурскаш а йоахк, кхоалагIчох салаIа площалка ю. Цхьаккха хIама дIадолац, хIаьта хьахулар гуш да.

Боккха теркам тIабохийт хьайбаш кхабара. ХIара хьайбана дийнахьа 3,5 килограмм худар лу. Из кийчду чкъаьранца, минеральни удобренех эаьча концентратех, 40—50 грамм тухи мела тох. Цул совгIа 2,5 килограмм моша доакъар, суданка, люцерна, хIаьта Iай 0,5 килограмм баьций хьоар тох. Из деррига а дийнахьа кхозза лу: Iуйрийнеи сайрийнеи — худар, хIаьта делкъийга — моша доакъар.

Белгалдаккха деза, цхьабола хьаккарч лелаераш рациона юкъе дукхагIа концентраташ яхийтара тIера хилар. Из сел нийса хетац сона. Концентрировании доакъарца питательни веществаш дукхагIа я. Цхьабакъда, керттерча даькъе витаминаш дукхагIа йоахка моша доакъар ца хилча хурскаш унахцIена хьалкхеелга атта дац.

КIезигагIа лоархIам болаш дац ханнахьеи дикеи помещенеш цIенъелга. Укхазз а ший тайпара бокъонаш я. Ховш да ший тайпара способаши приемаши юкъе кхувлаш болх беш хилча къахьегама овсарле лакхлуш хилар. ХIаьта хьайбай боахаме кхыча доакъашкарчул кхы а лоархIаме да из, хIана аьлча, рациональни приемаш юкъе кхувлаш хилча хьайбай оамалаш дикагIа йозза вIаштIехьадоал.

Клеткаш цIенъелга атта гIулакх дац. Из болх бе болабалале нана-хьаккарчаш эгIазъухаргйоацаш нийшка доакъар дулл. Хьаккарчаша хIама дуача хана паргIата цIенъе йиш хул уж.

Дуккхача шерашка оаха беча балха тIа тхона зеденнад керттерча нана-хьаккарчех пайда эцилга дика вIаштIехьдоаккхе шера 1,8 уж яхкаргйолга. Белгалла ха йоацаш дерригача шера яхк хьаккарч. Из бахьан долаш хадданза дулха чуккхаба хурскаш хул. Цу дерригне хьалаш хьахулийт яхка хьаккарч лелаю ферма рентабельни хилийта. Керттерча нана хьаккарчаша цкъа еш 10—12 хурск ю (план 8 йолча), хIаьта цкъара яхкачар — 8—10 (план —6). Хьаккий боахам лелабара культура лакха лоаттаяро торо хулийт хьахулаш йола хурскаш цаI дIа ца къастийташ 100 процент хьалкхее. Осеменаторски болх ветеринарни бокъонех кхоачашбу оаха. Хьахула хурскаш могаши низ болаши кургйолаш дика кхоаб нана-хьаккарч, хрякаш.

Ноаношта тIехьара хьакъоастаеш йола хурскаш дулха тоаенна хургйолаш хьалхе а подкормага дIаIомаю оаха. Хурскаш дIакъестаргйоацаш лораяра боккхача лоархIаме да тайп-тайпарча лезарашта духьала профилактика яра. Апеми яха лазар ца хилийтара хурска 3—5 ди даьлча денз хица эаь аьшка, цIаста, кобальта серпокислый раствор хьокх хьаккий шамарех. Зооветеринарни бокъонаш йозза кхоачашъярга хьож ветеринарни фельдшер Хасиев Оалхазар.

Кхоачашъе лаьрхIа программа чакхъяккхар керттерча компонентех да ший ханнахьа профилактически дизенфекци елга. Иштта хIара шера каустическя содаца цIенъеш базашка кIира тох. Хьаккарч яхкача хана кхозза кIира тох клеткашта.

Шера тхона эггара халагIа йола ха хаькхарч яхкаш яр я. Цу хана керттера болх яхка езъеннача а яхкача а хьаккарчашта, хурскашта Iунал дар лоархI оаха. Цудухьа хадданза ферме хул зоотехник, ветеринарни болхлой, хьаккарч лелаераш шоаш. Хьахинна хурскаш хьажа а хьаже лаьрххIа яьча яшка чу йоах. Цхьаннаш сахьата йокъаелча ноаношта дIакIалхец.

Кхетамца оттаьча рационах кхоабача хурска дийнахьен буса 210 грамм дулх тIаккхет, план 180 грамм йолча. Ноаношта тIехьара хьакъоастаеш шиъ бутт баьнна хурск 16,8 килограмм хул, планагIа 12 килограмм хила езача. ХIаьта тха хьалха латтача хьаккарч лелаеча Е. Я. Глушаковай группацара яраш 18,2 килограмм дозал долаш хул. ТIаккхетача дулха цхьан центнерага 93 сом дIадода, план 101 сом долча.

Пхезза-ялхазза яхка хьакха кхы лелаяц оаха. Пайдана хилац уж. Шин-кхаь шера лелайича И. Н. Крылова бригадага дIалу дулха чукхаба. ХIаьта цигара 70—80 килограмм йола къона хьаккарч хьаэц.

Тха коллектива карагIдувла дика гIулакхаш дувцаш белгалдаккханза даргдац тха болхлоштa юкъе шерра яьржа лелаеча социалистически яхьах хьахула беркат. Хьаккарч лелаерех хIаране лакхара социалистически декхараш тIаийцад. Хурскаш дукхагIа кхеяра, дукхагIа дулх тIаккхетийтара тIехьа боаржабаь ца Iеш цаI хурск дIа ца къастийтара тIехьа къовсам боаржабаьб оаха. Хьаккарч лелаераша тIаийца декхараш, цар шоайла даь договораш хоза кийчдаь Цlеча уголоке хьалтехад.

Тха коллектив цхьоагIо, барт болаш яле а къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш нийслу. Халкъа тIахьожамхоша теркал ца деш дитац уж гIулакхаш. Цу поста кулгаллеш я М. Я. Глушкова. Царна цхьана доакъар дIа мишта лохийт, помещенешкарча лостамга хьож тхо.

ХIара бутт чакхбоалача хана оахош даьчув итогаш ю. Бетта дика хьокхамаш даьхачоа совгIата ахча, карара кара тела Цlе вымпел лу.

Фермера болх боацаш юкъара декхараш тIалатт сона. Совхоза партийнии болхлойн комитетий член, цехови партийни организаце секретара заместитель ва со. Агитатор, пропагандист ва. Мукъа ха йолаш Цlеча уголоке керда ховмаш дIадовзийт аз тхоай болхлошта. Массане хьинаре дакъа а лоацаш чакхдоал вIашагIкхетар.

Аргунски госплемстанце говзал лакхъяра курсаш чакхъяьха цIавеча семинар йир аз. Иштта кулгалхо ший коллективаца айхха бувзам болаш хуле балха тIа дика толамаш доахаргда. Кхоачамбоацараш доацаш-м дац тхо. ХIаьта уж ца нийсдалийта хьож.

ХьатIайоагIача пятилетка кхы а лакхагIа хьокхамаш даха лерхI оаха.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ БОЛГАРЕРА ХОАМАШ

«БАЛКАНКАРА» КЕРДАДАРАШ

«Балканкар» яхача электрокараши мотокараши еча пачхьалкхен боахама объединене ший продукце ассортимент шеръю. ТIеххьарча ханара цун кердадар — цIерах кхерам болча, дом болча, тIаьда йолча хьалашка болх бе йиш йола электротягач арахецар да. Шин тоннага кхоачаш пайдане кхуз дIа-юха кхухь цо. Керда «Балканкар» туннелашка, химически кожевенни промышленноста предприятешка, кхы дукккхача производствашка болх бе шийна нийса хкы йоацаш я.

(София-пресс—АПН).

МОЗАИКА, СОФИЯСКИ «РЕЦЕПТ»

И. Шабатов керте латтача софийски инженерий группо кийчъяьй заводий хьалашка тайп-тайпара декоративни мозаика хьаяра эффективни технологи. Мозаика малагIча тайпера хила еза хьажаргара дIа иел иккха ерригa операцеш механизацини автоматизацини яь я. Материалаш — кхера, керамика, облицовка еча материалий отходаш я. Материалаш вIашагIлетаеча лохача температурагIа чIоагIлуш долa органически клей леладу.

Кердача технологе дикка къахьегама овсарле лакхъелга, мозаични балхашка дIалодар кIезигделга Iалашлу. ГIишлошъечея цIеношта художественни оформлени ечен декоративни мозаика юкъе йоалаяра торонаш шерлу.

(София-пресс—АПН).

СОМ ЧУЭЦА МАШИНАШ

ТIеххьарча ткъаьи итт шера Болгарера сомий бешамаш 3,6-зза дукхагIа а хинна хIанз 180 эзар гектарал дукхагIа я. Iилмана карагIдаьнна кердаегIа дараш юкъе йоаладаро, сомий бешамаш дIайогIа моттигаш хьалхагIе кийчъяра, удобренеш яхкара, гаьнаш яIара, царна хий деттара балхашта механизаци яь хиларо бешамаш лелаерий къахьегам дикка аттача баьккхаб.

Балха юкъе доалаьда сом чуэцара, из тIаботтара, Iобаккхара, складашка дIаоттабара а сортировка яра а йизза механизаци е торо хулийташ йола комплексни технологически линии серийно арахецилга. Кхаь болхлочо лелаеча цу агрегато сом чуэцача 75—100 саго дер ду. Лине конструкци яьй садоводства Пловдивски институте. Балха кулгалдеш волча В. Беляковна Дмитриевски преми еннай.

(София-пресс—АПН).

ОБЩЕСТВА СОЦИАЛЬНИ СТРУКТУРА

ткъаь шера халкъа боахама деррагача доакъошкара квалифицировании боаца къахьегам керттерча даькъе дIабаккха йиш хулийтаргйолаш механизаци дегIайоалаяри къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхари. Из Iалаьмате боккха экономически лоархIам болаш хинна ца Iеш, кхы кIезигагIа боацаш социальни лоархIам болаш а хургда. Ювцаш йолча проблемо юккъера моттиг дIалоац 60-гIа шераш юкъекхаьчачул тIехьагIа Ленинграде хьахиннеи нийслагIча пятилетка шерашка шерра дIаяьржаи къахьега коллективаш социально дегIайоалаяра планашка. ХIанзле а дIахьалхашкахьа дикка гIа баьккхаб городаш, районаш, областаш дегIайоалаяра комплексни социально-экономически планировани яра даькъе. Укх шера март бетта хинна КПСС Московски городской комитета Пленум хьежай 1990 шерага кхаччалца столица социально-экономически дегIайоалаяра проблемашка.

Из декхар кхоачашдеча дукхагIа лакхлу кагирхой профессионально кийчбара лоархIам. Къонача кхаь болхлочох цаI профессионально-техничеcки образоване системе кийчву тахан. ВIашагIъеххаш я балха професеца цхьана юкъара юкъера образовани луш йола керда училищаш. Цхьабакъда бархI класс яьккхарех дукха ахац ПТУ деша. ГIулакха хьашташа дIадех дешара заведеней системе профтехобразоване лоаца дакъа дIахо доккхагIа хулийтилга, кагирхошта профессиональнии социальнии лостам балара беш бола болх тоабелга. Ше нийса хилар хьахьокхаш я, белггала аьлча, кагийча наха цхьан ханна юкъара юкъера образовани а механизатора специальность а луш йола дуккхача юрташкарча школай опыт.

Болхлой колхозхоштеи хьалкъалца къахьегача болхлоштеи гаргабигар айхха дувзаденна да боахама тайп-тайпарча доакъошка къахьегаш йолча болхлой класса отрядашта юкъера социальни башхалонаш дIаяхарца. Болхлой класса ядро я, дукхагIа дегIадена цун дакъа да промышленностера, гIишлошъечара, транспортера болхлой. Йоккха отряд — аграрни болхлой — чуэзай юрта боахамаи хьун боахамаи. Наха эшараш деш йола сфера дегIайоалаяро торговлера, общественни кхача кийчбечара, коммунальни боахамера, бытовой гIулакхаш деча даькъера болхлой сихха дукхагIа хиларга вут.

Механизаци юкъейоалаярца дувзаденна къахьегама маIан хувцаро колхозии ахархой санна, иштта совхозий болхлой а профессионально-квалификационни структура паьха санна хувцаяларга, юрта боахамера къахьегам индустриальни къахьегама тара ластарга кхоачаву. Кулг-кара а говрашца кулг-кара а къахьегаш, профессиональни кийчои специальни знанеши йоацаш бола болхлой тахан юрта боахама производстве керттера дакъа лоацаш бац. Лаьтташ леладечара керттера процессаш механизаци яь я. 1974 шера апреле совхозашка болх беш бар 1650 эзар совгIа механизатораш — тракториcташ, комбайнераш, шофераш (юртбоахама производстве къахьега хIара пхелагIа вола болхло), хIаьта колхозашка — 2.150 эзар. Индустриальни къахьегама болхлой сихха дегIадоагIаш дола эскар да механизатораш. Квалификаце, профессиональни кийчои, культурно-технически боарама, къахьегамах телача маьха юкъерча хьокхамашка диллача тIа-тIа кIезигагIа эргаш ба уж промышленни производстверча болхлоел.

Юрта хIамаш хьакхоллаш дола низаш дегIадоаладаро производства средстваш юкъара ерзара боарам лакхбу. Йоккхий перспективаш йолаш да колхозаш, совхозаш, пачхаьалкхен промышленни предприятеши гIишлошъю организацеши членаш а йолаш йола колхозий юкъара а хIаьта иштта вIашагIъийна а объединенеш хьаяр. Масала, Молдаве колхозно-кооперативни секторерча керттерча фондий пхи даькъа цхьа совгIа яраш колхозий юкъарев колхозно-пачхаьалкхени лард йолаш я. Къахьегама маIан хувцарой общественни доалахьеи формаш дегIаккхувларои новкъостал ду колхозхошта, аграрни болхлошта, болхлой класса индустриальни ядрона юкъера социальни башхалонаш дIаяхара.

КIезиг-дукха кхыча тайпара лел социальни интеграце процесс сихха дегIаухача наха эшараш деча сфере. ХIанзле а кIезига лоадам болаш я болхлоштеи торговлерча а общественни кхача кийчбеча а, коммунальни предприятешка гIулакхе болча наьха цхьайолча категорештеи юкъера башхалонаш. Нагахьа санна вай статистико дукха ха йоацаш беррига продавецаш гIулакхерча нахаца дIалоархIаш хиннабале, тахан цо болхлоех лоархI уж. ЛаьрххIа хьежача из дакъа вIалла цхьатара а дац. Категорешта юкъе я гIолеча болхлоел дукхача хIамаша эргаш йоаца болхлой категореш. Цу цхьан хинна тIа-тIа дукхагIа хул товароведий тайпара, хIама, масала, книжка е радиоаппаратура эцача хана хьехам лучуи гIулакх кхоачашдеш бола продавецаш. Торговлерча а наха эшараш деча сфера кхыча доакъошка а къахьегама механизаци ярои автоматаш юкъейоалаярои индустриальни болхлошта гаргаоз цига болх беча болхлой цхьа дакъа, хIаьта вож—специалисташта.

Боккха лоархIам болаш я цхьаькха наха эшараш деча сферера концентраце процесс а. Торговле, общественни кхача кийчбеча, бытовой эшараш деча предприятешка юххьанцарча къахьегама коллектива юкъера боарам 1973 шера 6,7 сагага кхоачаш бар. Болхлой цу тайпара кIезиг-кIезига бекъабенна хилар Iаткъ отрасле къахьегам вIаштIехьбаккхара, кхетама балха гIулакхашта. Цхьайола торгови «точкаш», приемни пункташ, мастерскеш, кхыяраш белггаларча боараме лелаяр данза ца доалаш деш хIама да. Цхьабакъда быта служба кхоанено цига къахьегама овсарле лакхъяро, къахьегама ресурсех рациональнo пайда эаро дIадех химчистка йоккхий цехаш, баппо-прачечни тресташ, кхача кийчбу комбинаташ, «универсамаш», кхыяраш хьалъелга. Техника юкъейоалаярца, къахьегама маIани из вIаштIехьбоаккхилгеи хувцарца цхьана деш да къахьега коллективаш йоккхагIа яр. Цу деррагача хIамаша, цхьана хьайицача, бахача наха эшараш дарца бувзабенна болхлой, гIулакхера нах, специалисташ вIаши гаргабахарга а цунца цхьана цу даькъера болхлой промышленноста болхлоштеи специалисташтеи гаргабахарга а вуг.

3.

Общественни отношеней даькъе де лаьрхIа хIамаш белгалдарон планировани ярои, царна цхьана бахача наьха социальни структуре хулча хувцамаша а дIадех уж проблемаш дикагIа къоастаелга Марксистско-ленински методологе уйла тIаерзаю общества Iилма-технически экономически процессаца айхха ювза а йолийташ хьайица объективни социальни процессаш ма-могга нийсагIа хьахьокхара. Цунца дувзаденна белгал ца даьккхача даргдац, социалистически бакъдарашка хулаш йолча процессий кердаленои чоалхалеиои общества социальни состав, из дегIаухачара тенденцеш Iомаеш болча тохкамхоша-социологашта, экономисташта, историкашта, праворедашта, кхычарна юкъе дискуссеш кIезига ца хулийташ хилар.

Юкъ-юкъе моттигаш нийслу социализм дегIаяра хIанзарча ханаца товши социальни группаш вIаши гаргаяхара процесс кIоаргъялара тешал деши йолача кердача явленей бе боагIаш бола мах ца беш. Кхоачам болаш теркалдац, къахьегамхойн цар бераши цхьан социальни группера вокхазахьа дIачуухилга шерра даьржа хилар, хIанз хIара кхоалагIа дола саг яр-яхар общества тайп-тайпарча классехи социальни группехи болча наха юкъе хулаш хилар.

Социалистически общества къахьегамхошта юкъера йовкъаш дIаяхар дукхагIа хулаш латтача социальни цхьоагIон лоархIамегIарча оагIоех цаI я. Цу кердача явленеша дIадех къаьстта уйла тIаяхийта никъ лоацилга, лаьрххIа анализ елга.

Цхьаькха оагIорахьара, цкъаза дIахьалха ада безам болаш хул, масала, вай обществе социальни башхалонаш хIанз «формальни маIан долаш мара яц», «лоархIам болаш яц», кхыдараш дувцаш ядеча хана. ДегIаахара тенденцешца цхьан оагIорахьара лелабеча наькъо ше хоболийт иштта социальни группаш вIаши гаргаахар цкъаза цхьаннех шоллагIъяр хул яхаш сов сихлий а харцахьа а дувцарца.

Чоалханечея массе тайпарчеи процессаша, дегIаенача социализма этапера общественни отношенеш эргайоахаш тоаяро дIадех марксистско-ленински методологе ларда тIа латтеи теоретически вIашкатохара материал луш долеи хьадда социологически тохкамаш дIахо доаржаделга.

Социализме общества социальни структура дегIаахаро гIана тIехьа гIа боаккхаш дIайоах стихийноста белгалонаш, из дегIаухилга сихду цун законаш довзари доал деча хана общественни Iилмаех гIа-гIа дукхагIа пайда эцари бахьан долаш. В. И. Ленина белгалдаьхад, «овлангара социальни хувцамаш дара чиланза яргйоаца чаваш оттае историе чухь нагахьа ца йоагIаш йола ха хIанз вайга ена хилар...». (Соч. бизза гуллам, т. 45, оагI 385). Духхьал дегIаенача социализма хьалашка практически наькъа тIа оттадаьд социальни отношенеш экономика, Iилма, техника, культура, образоване процессаца ювза а йолийташ дегIаккхувлара йIаьххача хана планировани ярах дола дош.

Вай парте политика — советски общества социально-политически идейни цхьоагIо болхлой класса социалистически хьашташи коммунистически идеалаши хьаллоаттадеча марксизма-ленинизма ларда тIа чIоагIъяра объективни процесс сихъю низ бола фактор.

М. РУТКЕВИЧ,
СССР Iилмай Академе член-корреспондент.
(1975 ш. 4 июлера «Правда»).

ШКОЛА ЙИСТЕЯЬККХАЙ, ДIАХО?

Интервью эц цIи хезача нахагара, кулгалхошкара. ХIанз оаха интервью ийцай укх шера школа йистеяьккхача Антощук Костягара, 17 шу мара даьннадац цун.

— Фу кхаьчад хьога школагара, фу деннад Iа школана?

— Школа сона кIоаргга, чIоагIа знанеш еннай. Книжкаца болх мишта бе беза Iомавьв. Сай образовани сайна лакхъюлургйолча новкъа ваьккхав.

ХIаьта согара фу кхоачаргдар школага? Со-м дешархо ма-варий. Бакъда школана дикадар де-м гIийртав со, олимпиадашка, спортивни яхьашка цун сий лорадеш хиннав со.

— Школе вахаш хиннав хьо е ваха Iомалуш хиннав хьо?

Вахаш а ваха Iомалуш а хиннав. Дукха дийшад аз, учебникаш дийша ца Iеш, кхыдола литература а. Могаш дола дакъа лаьцад школа общественни вахара юкъе.

Бакъда дукхагIча даькъе ваха Iомалуш хиннав со. Цкъа мара ваха йиш мича я. Вахара ха аханахьа кхаьчача хана, ваха ма-веззара ваьха ца хилар дайзача чIоагIа новкъа хургда. Кхы а халагIа хургда из ваьха чаккхвоалача хана нийслой. Цудухьа аз цIенхаштта лакхъяьй сай образовани.

Фу Iомадаьд Iа школе?

— Дукхха хIама Iомадаьд. Вешa дIаваллалца эшаргдола книжкаца болх белга а Iомадеш. Аз Iомадаьд автогIулакх, машина лехка Iомавеннав.

— Сагах доахкача гIулакхех эггара дикагIа малагIаш лерхI Iа?

— Со кIезига ваьха саг ва, уж дувца сона хала хургда. ХIаьта а, сона хетачох, из эхьэздел хилар, сий лорадар, къахьегара тIера хилар, къахетаме сутара воцаш хилар да. Сона чIоагIа гоама ва тийша болх боалла, зовза, шийх доккхал деш вола саг.

Аз боккха мах бу сай даьнаьнен къахьегама, сай хьехархоша деча беркатеча гIулакха, советски наьха къахьегама.

— Хьай даси нанаси баь вахара никъ бе ловргдарий хьона?

— Ловргдацар. Из хала никъ ба. Цаона дукха нийсденнад тIема къахьа деноШ. Цар еллача ларда тIа керда вахар кхоллача ноахале нийсвеннав со. Са заман наха цар даьчул а дукхагIа хIама хьаде деза.

— ХIанз фу де лерхI Iа?

— ТIема гIулакх Iомадеча училище деша гIоргва со. Вай лаьтта тIом ца хилар дезарах, тIема духьал хиларах хинна ца Iеш, цу училище со деша гIоргва цига сага къаьстта дика кхетам луш хиларах. ХIаьта боккха кхетам бола саг хилар массарел а тIех да.

Саг шийй вахара цхьан лагIа тIера кхыча лагIа тIа валар йоккха событи я. Из хувцам хул школа чаккхъяьккхача кагирхошта. Из дика кхетаде деза кхийнараша.

М. ФРОЛОВ,
Сунженски района Карабулакерча № 1 йолча юкъерча школа директор, РСФСР заслуженни хьехархо.

30 шу соагIа йолча хана «деннар» сацна лоархIаш хиннал Волгоградски областерча 62-ча эскара цIерагIча совхозера из лаьтта. ТIемо човнаш яь, адам хIалакдеш бола мух чубелла иллад из. ХIара метра чу фашистий минаш, пхорч, лелханза йиса бомбаш яьккхай. Даьсса иллад 400 гектар кха. Совхоза новкъостал де баьхкар Къилбаседа - Кавказа Краснознаменни тIема округа Н-ски даькъера бIухой. 45 дени-буси тIемо юхе битача кхерамах лаьтта цIендеш хилар минерий группа. Ялхи ахи эзар мина, пхорч, авиабомбаш хьаяьхай цигара ца лелхийташ.

СУРТА ТIА: комсомолец сержант Геннадий Степанов — «деннача лаьттара» минаш дIайоахаш хиннарех цаI.

Н. СУРОВЦЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕАТР

«ДОН КАРЛОС»

Астраханскн С. М. Кирова цIерагIара драматически театр вай мехка эгара къаьнагIдарех цаI да. 164 шу да из доьг.

Ший бахьан доацаш лац по Грозне ше еш йола гастролеш классикаца — Ф. Шиллера «Дон Карлос» яхача трагедех оттаьяча из цIи йолча спектаклаца дIайолаяр. Дош дика ала ховча мастера, сага хьаькъала шерра никъ хилийтара тIехь къовсам лоаттабаьча Фридрих Шиллера язъяь из трагеди саг дикача, беркатерча хIамана тIакхача гIерташ хилар дувцаш я. Шин сата юкъера доттагIал адамаш даха хайшача хана денз наха кхьерча нийсхон идеалашта тешаме хилар закон а долаш хьадоагIа. Цох латт «Дон Карлоса» чулоацам. Из чIоагIдара тIехь къовсам лоаттабаьб сийлахь-воккхача немецки поэта Ф. Шиллера. Трагеде тIа вувцача маркиза Поза къовсам лоаттабу «наха беркат хилийтара тIехь» по Дон Карлос кIалхарвоаккхаш. Эггара дезагIен сий долашегIен дола хIама а хинна дIадоттача доттагIала дукхагIа теркам тIабахийтарца спектакла автораша къайлайоаккх монархи тоае йиш йолаш хиларах тешаш хиннача немецки просветителя трагеде маркиза Позий образе хьахьекха ледара моттиг. Бакъда цу гIулакхо пьеса идея а спектакль ше а кIезига-дукха лорзагIа йоаккх.

Къавенна испански король Филипп II (РСФСР заслуженни артист Н. В. Четвергов) Iеьдал бе доаладелга чIоагIа дукха дезаш хинна тиран ва. Из кадаш вац ше къаваларах. Вассалаш шийна тешаме болчара баьлча, из кхерам тIатувсен къиза приказаш арадахеи воалу. Цун образе гу вайна наха беш бола уизара низ — къавеннача сага мракобеси. Къавеннача тирана бехача низаген мракобесеген гIолла дикагIа холу вайна маркиза Позий а принца Дон Карлоса а низахи хьинарахи йиза къонал, цар идеалаш вахаре низ болаш хилар, къоначен беркатерчен дегай кхоане. Из сийрла кхоане котъяргъя кортамукъалахи адамашца болча безамахи диза деган долча къоначa рыцарий цIий чудиа йолча хьаьнача кIийлеи тIа.

Къаьстта лоархIам болаш ба маркиз Поза (актер А. Ф. Фомин) пьеса тIа а. ХIаьта сцена тIа ваьлча из доггIоза; шийн дагалаттар кхоачашхургхиларах бIубенна, просветитель, валлалца тешаме хургвола доттагIа ва.

Цо хала а ловцаш тешаву ше бакъхиларах, из вIалла кхерац ше цунцара эгIарах а. Дон Карлоса гIулакх де оттаьа раьза хиннав маркиз духхьала шийй доттагIчоа новкъостал дар духьа, тирана кхетам болари монарх шийй оагIорахьа ваккхари духьа а доацаш (XVIII-ча бIаьшере баьхача дуккхача просветителех воалла хIама да из). ТIаккха маркиза Позий этика я «дагалаттар бакъдеш да деш дола гIуллакхаш» яхаш. Цу хIамаех ца кхетача хана, ше гIулакх де воалалуча хана королаца цIенча дагара хила уйла я цун тиран ше ма - варра вола тиран хиларах тийша валлалца. Актера А. Ф. Фомина вайна гойт Позий оамалцара дика ши белгало — уйла дика йолеи дог гIозеи саг хилар. Маркиз Поза паргIата уйлаш еши духовни цIенеи саг хилар духхьала довза гIертарал совгIа уж цун оамалаш эшаш саг тиран воацилга кхетадац актера, цудухьа «О, паргIата уйлаш еш вола саг, хьо кхералахь инквизицех» яха, король маркизах дег чу велаш дола дешаш дIъсса долаш дус актера. Из бахьан долаш спектакле хьалхашка йоал Дон Карлоса образ. Маркиза Поза дог цIена деча къамаьлашта тIагIолла йолхаш - йолхаш граждански уйлашта карайолх Дон Карлоса дега уйлаш. Юххьанца дIаволалуш сиха саг хинна из лоIам чIоагIа болчен хьинар долчен маркиза Позий оамала тIаверз. Опыт йоацаш, бакъда дог цIена волча зIамигача сагах Дон Карлосах хьахул маркиза Позий къонахчал дола соратники цун гIулакх дIахо хьош вола саги. Цудухьа спектакль дог айдеш хиле дIаотт.

Дика ловзаю принцесса Эболе роль актрисас Т. Н. Космаковас. Цо принцесса тешаргволаш гойт вайна: из чIоагIа саг везавенна кхалсаг я шийна везар везавеннача кхалсага духьал доакк цо эггара хьаькъале доаца хIама — цох аьлдита дувцилга. Кадай а хьинар долаш а йолла Эболена улувра, королева Елизавета (Абхазски АССР заслуженни артистка С. К. Дбар) маьлхара хеталу: совтIехьаьнна отт интонации маьпереи. Королева хила ма-йоагIара а ца хеталуш, хIама бебашха доацачох хеталу.

КIезиг-дукха толхаяь хьахьекхай монаха Домингой роль (актер В. В. Изосимов). Сов хьакхашта доал ду цо короле Филиппа II-чун дворецерча боахама. Аьлашта чулаттача лай йола хьоаставаларен дог бIеха хиларен оамал яц цун. ГIожа, хьадда, ше кхычарел тIех лерхIаш я цун оаз. ХIаьта цун партнер герцог Альба (РСФСР заслуженни артист Д. Д. Федоров) дукхагIа шийна тара ва. Из тийша болх боаллаш, чIоагIа низ болаш феодал ва. Из реакцеи мракобесеи чIоагIало я. Бакъдолчоаи хьакъалаи тIехьа латтача наха духьалвала кийча ва из.

Шеко йоацаш дика оттаяй Астраханскн областной театро сцена (оттаяр Грузински ССР искусствай заслуженни деятель Н. Р. Эшба, художник В. В. Меликишвили). Сценерча хIамай бос а музыка а дика нийсъяь я, дика пайда эц сцена кIийленах. Королан цун тIехьа барийн барзкъий цIеча бесо хьахьокх уж дог бIеха нах хилар. ХIаьта Дон Карлоса, маркиза Позий, королевай барзкъаш кIай бос болаш да. Из да уж дог цIена нах хилар.

Тайп-тайпарча бесаша сцена сурт дика оттаду. Цо кхетадайт пьеса тIа ювца зама гаьнна хьалха хиннилга а из мишта хиннай а. Цу сурта ма-йоагIара отт мизансценаш а, къаьстта королевас нах тIаэцаш йола сценеи герцога Альбас, монаха Домингос гийша болх вIашагIболлаш йола сценеи.

Короли принцесса Эболи сцена тIа цхьана цаI къувсаш байча, дагадох вайна паччахьа дIорецe хула халахетараш.

Музыка хьакъехьа дика кийчъяьй спектакль. Маркиз Поза сцена тIа гуча массазза веал мажорни оаз хоз. Из доагIаш а да. Поза XVIII бIаьшерара бунтарь ва. Из вала хьаьха ва. Бакъда цун вахар законагIа исторически доагIаш а даьсса доацаш а да. Цо довргдоаца дика гIулакхаш даьл. ЧIоагIа кер тохаболийташ ба шоай йоккхийча идеалашта тешаме гIулакх де турпалаша буа дув.

«Нагахьа санна доккхача хьакъало наха долча праза вай тIем тIа дуге, вай дагалацар бIаь эзарза ка ца йоалаш дисарах, герз Iодила даIац вай», яхаш ба из дув.

Цу дувна жоп луш санна зрителий дего оал тIаккха: «ХIаа, зехьа дайнадац хьакъали нийсхои котъяргхиларах шо тешар».

Вай хьаьший спектакль зрителий дика уйлаш сомайоахаш, адамий кортамукъале бахьан къийсача беррига дикача а дог цIенача а наха латадаьллар керта чу доссадеш я.

Р. ЭСЕНБАЕВА,
Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета йоккхагIа йола преподаватель.

МОРДОВЕ IИЛМАН КАДРАШ

Ткъо шу хьалха хьайийллай Мордове паччахьалкхен университет. Из боккха лоархIам болаш гIулакх дар, хIана аьлча ах бIаь шу хьалха укхаза даьхача къаман шийй йоазув хьиннадац, дешанза нах берригаш а хIана бац аьнна хиннаб.

Студентий дукхалга диллача (16 эзар совгIа) Мордовски университет РСФСР кхоалагIча моттиге латт, цул хьалха московскии ленинградскии нраш мара йоацаш 14 факультет я укхаза, царца цхьана вай мехка цаI мара йоаца светотехнически яр а йолаш. Университета ахаш гаргга бола хьехархой Iилман докторен кандидатен степенаш йолаш бе. Дукха ха яц лораш, агрономаш, инженераш Мордове мехка кхыча районашкара ахийта. ХIанз 24 специальностах уж кадраш кийчъю укхаза.

— Студентий дукхалга диллача (хIара эзар сагах 194 студент ва), — йоах Мордовски университета ректора, философски Iилмай доктора Сухарев Александра, — республика хIанз дегIалаьхкача капиталистически мехкел хьалха латт.

Григорий ЗАХАРОВ
АПН корр.

Саранск.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Грозненски химически комбинате йиллача № 28 йолча

Грозненски городской профессионально - технически училище 1975 — 1976 дешара шера дешархой дIачуэц.

Укх кIала белгалъяьча специальностех говзал лакха йола болхлой кийчбу училище:

1. **Мехкаьттен химически промышленноста предприятешта оборудовани ю слесарь-монтажник.**
   Iомалуш яккха еза ха: 8 класс яьккхараша — ши шу, 10 класс яьккхараша — 1 шу. Стипенди — 36 сом.
2. **КИП-ен автоматикаи слесараш.**
   Iомалуш яккха еза ха: 10 класс яьккхараша — 1 шу. Стипенди — 36 сом.
3. **Технологически оборудованена ремонт ю слесарь.**
   Iомалуш яккха еза ха: 10 класс яьккхараша — 1 шу. Стипенди — 36 сом.
4. **Химически производства аппаратчикаш.**
   Iомалуш яккха еза ха: 10 класс яьккхараша — 1 шу. Стипенди — 36 сом.
5. **Компрессорнии насоснии установкай машинист.**
   Iомалуш яккха еза ха: 10 класс яьккхараша — 1 шу. Стипенди — 36 сом.
6. **Токарь.**
   Iомалуш яккха еза ха: 10 класс яьккхараша — 1 шу. Стипенди — 36 сом.

Училище болх беш я художественни самодеятельноста кружкаш, спортивни секцеш, духовойи эстрадни оркестраш. Транспорта тIа мах ца луш дIа-хьа баха бокъо лу дешархошта. Производственни практике болча хана стипендена кхы тIа баьча балхах доагIачох 33 процент ахча IотIакхет дешархошта.

Училище дешаш яьккха ха халаш йоаца балха стаж лоархI. ТIехдика дешаш бараштa 25 процент стипенди тIатох. ТIехдика дешаш училища яьккхараш техникумашкеи вузашкеи конкурс йоацаш деша дIаэц. Училище хьайийлла я № 9 йолча болх беча кагирхой сайринарча школа филиал, безам барий дIахо 9-гIча, 10-гIча, 11-гIча классашка деша йиш я. Общежити йолаш я.

Училище деша дIаоттара дIахо белгалдаь документаш хила деза:

1. **Заявлени.**
2. **Образованех дола документ.**
3. **Вахаш волчара справка.**
4. **Характеристика.**
5. **Диъ фотокарточка (размер 6х4).**
6. **Паспорт е ваь хиларах дола тешал.**

ТХА АДРЕС:
г. Грозный - 48, Химкомбинат, ГПТУ-28.

№ № 1, 1-А, 23 йолча автобусашца «Полиэтиленовый цех» яхача остановкага кхаччалца ваха веза.

Трамвайшца водаш хилча, № № 2, 8 йолча трамвайшца «Водолечебница» яхача остановкага кхаччалца ваха веза.

Хаттараш де укх телефонех: 94, кхы тIа 3-98, 5-43, 6-09.

ГПТУ дирекци.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ШИН ШЕРА ПРОГРЕССА НАЬКЪАГIА

Тахан монархически режим дIаяьккхан республика хьакхайкаяьи ши шу дизар белгалдоакх Афганистана халкъо.

Ши шу лоаца ха я мехка историена юкъе. Цхьабакъда тIехьара ши шу шоай лоархIамга диллача ткъаь шера цийсса да — селлара дукха хувцамаш даьд цар Афганистана вахаре. Цар хьахьекхад цун республикански строй вахара низ болаш, саготагIа йола проблемаш халкъа духьа къестае торо йолаш хилар.

Хьалхарча деношке а дезнз республикански правительства теркам юкъмоттиге дIаэттар халкъа вахара боарам лакхбар духьа экономика айяра декхараш.

Афганистан — юртбоахама мохк ба. Цига бахача нахах 70 процент совгIа барам лаьтта леладеши доахан леладеши ба. Юрта боахам дегIабара боарамах тийша да ерригача паччахьалкхен экономически хьал. Цудухьа эггара хьалха аграрни эрталонаш чакхьяха йолаелар Афганистана правительство. Царех лоархIамегIа яр — паччахьалкхен лаьтташ уж вIалла доацаши кIезига долаши болча ахархой дезалашта дIадекъар, юртбоахама кооперативаш вIашагIйоххао, химически удобренеш, юртбоахама техника, кIин, боамбе фун тоадаь сорташ дIа-юха декъар. Цу лоацача юкъагIа деорига а 5,5 эзар гарггача дезалашка лаьтта кхаьчад Гильменд, Нангархар, Парван, Гозбанд яхача провинцешкара. ВIашагIъеллай 34 юртбоахама кооператив.

Паччахьалкхен кредитех пайда а эцаш, кооперативаша норигацонни балхаш дy, техника, химически удобренеш ийс. Аллха дIадахача цхьан шера чадаьла йийцад цар 790 миллион афгани, 20 эзар тонн тIехдикача сортех дола кIа, 63 эзар тонн химически удобренеш, бIаьш тракторaш. Цо йиш хилийтар керттерча юртбоахама культурай хьовкъам дикка лакхбе. Толамаш даьхад Афганистана боамби делаберaша а: 1973 шерарчул 31,5 процент дукхагIа «кIай дошув» кулдир цар соахка.

Ахархошта юхалург ахча телаш новкъостал ду юрта боахам дегIабоалабара къаьстта йиллача Паччахьалкхен банко. Кхашка доллашехьа а дарегIча маьхех ялаташ. Iодаьча дийнахьа Iоахарашта тIера яьха цIокилгаш нйеш хиннача къизача октовикех яьккхача совдегахоех юташкара къахьегамхой лорабу цу учреждене.

Кхетадеш да, республиканскн правительства еш йола социально - экономически эргалонаш юрта боахамах кхоачам баь юсаш ца хилар. Шенхаштта декхараш кхоачашдеш да промышленноста даькъе а. Правительства чIоагIа лоархIам бу паччахьалкхен сектора чIоагIъяра, частни сектор дедIайоалаелга оттадеш дале а. Шин шера лоархIаме гIулакхаш чакхдаьхад паччахьалкхен ярашка санна, ниттa частни а предприятешка балхаш деча промышленни болхлой хьал тоадара. 45 сахьата балха кIира оттадаьд, хьалхагIа хинначул шозза лакхагIа а долаш эггаа кIезигагIа лоархIаш дола алапи хоададаьд, болхлошта отпускаш тел, пенсеш хьежаду. Цу деронгача гIулакхаша, белгалдоакх афгански кепайоазоно, новкъостал ду къахьегама овсарле лакхъяра. «Болхлоштеи ахархоштеи аьттув бола хьалаш вIаштIехьдаха гIерт, — яздора «Анис» яхача газето. — керда афгански режим, хIана аьлча уж берригаш а материальни рузкаш хьахкхолларaш ба».

ДегIаахара хIанзарча этапе Афганистана боккхача лоархIаме да пайдане оахкамаш Iомадар, лахар, хьалдахар. Укх тIеххьарча хана советски специалистий новкъостала Афганистанера лехай цIаста, кIор, барит, тальк, слюда сайна йолча маьхерча бедала промышленни запасаш. Паччахьалкхен казна чу тоъал дукха ахча тосе кастта шозза дукхагIа яха лерхIача газо.

Экономика дукха доакъош сихха дегIаухаш хилаоца дуззаделна саттота хьалхашка эттай йоазув - дешар ца ховлга дIададаккхарца къовсам лоаттабара проблема. Цу гIулакха 200 совгIа курсаш яхкай, Афганистане боккха хишача бахача наха юкъе йоазув - дешар ца харца къовсам лоаттабара. Халкъа боахама эшача гIулакхашта мамогга дукхагIа специалисташ кийчбар духьа образоване системана реформа еш я. Юкъейоаллаяьча бархI шера образованеца моллагIа цхьа професси Iомае а лаьхIад дешархошта, хIаьта 12 шера дешар долаш йола дукха лицееш профессионально-технически училищай мугIаре дIаоттаю.

Букъ билла дегIаухача наькъа тIа ваьнай Афганистана Республика, хIаьта цу гIулакха цунна оадо новкъостал ду Советски Союзо. Советско - афгански дикача лоалахой юкъмоттиг — машаре дахара принцип практике чаккхъяхара образец. 1919 шера къонача Советски Республико дунеп тIа массанечул а хьалхагIа бакъдаь хьаллаьцар афгански паччахьалкхе шийн лоIаме хилар, новкъостала кулг кховдадир цунга. ХIаьта Афганистано, шийн аогIанна, массанечул а хьалхагIа официально къоабалъяь тIайишар Советски паччахьалкхе. 1919 шера 27 мае Афганистана кулгалхошка В. И. Лениней М. И. Калинией дахьийтача письмо тIа белгалдоаккхар, «сийлахь - лоюкхача шин халкъа юкъе массазара дипломатически гIулакхаш оттадарца кхыча мехкий оахкарий оагIонгахьара наьха паргIатоннеи наьха рузкънеи тIаккхувдара духьала вIаши новкъостал дара шерра торо хьаеллургхилар». 1973 шера юха а СССР яр монархи дIаяьккхачул тIехьагIа къона Афгански Республика къоабалъяь тIайица эггара хьалхара паччахьалкхе.

Кховзткъа шу гарггача хана вIаши гIойле йолча тайпара новкъостали гIои даьд вай мехко доттагIал долча Афганистана къаман экономика ларда хьаяран чIоагIъярaи. Цо новкъостал а деш хьалъяй е хьалъеш я тайп-тайпара 90 совгIа объект. Белгала аьлча, Афганистана Iалаьмате боккхача лоархIаме да Кушкера - Герате - Кандагаре а Кабулера Шерхане а (из тIехьарбар Гиндукуша сомача лоамах чакх а баьнна форда тIехен тIара 3 эзар совгIа мето лакхача гIолла бода) автонаькъаш дахкар, ирригациони системаш, промышленни предприятеш, электростанцеш, паччахьалкхен фермаш хьалъяр. Советски новкъостала тешал да Афганистана 308 миллион сома кредит далара хьакъехьа правительствашта юкъе яьча соглашенена укх шера февраль бетта кулгаш яздар а. Цу соглашене тIа белгалъяь проекташ кхоачашъяро, Афганистана Республика планирование министра А. Курама аьначох, мехка экономически структурана овлангара дехз эргалонаш ярга кхоачавергва.

Шийн экспорта массазарча продукташца хьатокх Афганистано Советски Союза декхар. Цо СССР-е хьачыкхухьийт цитрусови сом, боамби, тха, бокъаьб сом, миндаль, хIаьта укх тIеххьарча хана нитта газ а барит а.

ТIема блокех дIа ца кхетара, машар бахьан долаш, колониализманеи империалистически агрессенеи духьала лоаттабеча къовсама принципий ларда тIа латта Афганистана арахьара политика Советски Союзо шерра хьалоацаш я. Уж гIулакхаш дегIадоаладеча лоархIаме дакъа лаьцар соахка июнь бетта Афганистана Республика паччахьалкхенна керте латтаца премьер - министр вола М. Дауд СССР-е варо. Из визит чаккхъяьннача тIехьагIа М. Даудa хьакхайкадир, шин мехка - лоалахошта юкъера юкъмоттиг талхаргйоацаш я аьнна.

Афгански халкъа къаман цIей долча дийнахьа цо шийн мохк дегIабоалабеча керда толамаш дахар лоа советски наха. Уж дог тийша ба советскиафгански доттагIала гIулакхаш дIахо а толаме дегIаухаргхиларах.

Р. МУСИН, А. ПЕТРОВ,
ТАСС корреспонденташ.

Кабул.

ХИ ЧУ ВАХАРАХ ЛОРАВАРА

Хи чу вахарах саг лоравара а цу гIулакха баха нах, предприятеш, гIишлой, учрежденеи, колхозий, совхозий, дешара заведенеи кулгалхой оарцагIбахара а республика юташкеи городашкеи месячник оттадаьд. Месячнике де деза гIулакхаш дийцад ОСВОД-а райсоветий председателий, спасательни станцеи начальникий, пляжеи прокатни станцейи болхлой, санаторей, базай, салоIача цIеной болхлой совещанешка. Уж гIулакхаш предприятеи, организацеи, учрежденеи, колхозий, совхозий кулгалхошка кхоачашдайтара лаьрхIа йола комиссеш хержай. Хи чу вахарах лоравалара хьакъехьара кхетама болх бу болхлошта, колхозхошта, гIулакхерча наха, къаьстта дешархошта юкъе, царна дIадовзийт хи чу вахарах мишта лоравала веза.

Республика чурча гIулакхий министерства болхлоша чIоагIа тIахьожам лоаттабе беза бахча наха хи чу лувчара правилаш йизза кхоачашъяра тIехь, республика Iамашка лувчара дисциплина а порядок а телхаерашкара доагIар цIечхаштта хьадеха деза.

Республика унахцIено лорара Министерства. Шеча ЖIарген Шеча Ах беттен управлене болхлоша хи чу вахача сага де дезача новкъосталах лаьца лекцеш еша еза, беседаш е еза. ХIаьта республика жилищно-коммунальни боахама министерства болхлошта тIадиллад республика Iамашкеи пляжашкеи салоIа нах эвламах лорабергбола гIулакхаш лоаттаделга а цига эшар хулийтилга а.

Кхыболча цхьаккха а низа могаргдацар тIемо кхайсача тайпара нах дIа-юха кховса... Ше сакхеташ мел яьккхача хана шийн гаргара нах лохаш яьккхай Польски Халкъа Республика гражданина Муравский Николая. 5 шу даьнна хиннав Коля тIом болабеннача хана. Цун да — советски пограничник вийнав эггара хьалхарча тIем тIа. Нанна кIаьнка бIарга а гуш фашисташа топаш техай. Советски эпсара - политработника воI, кхерам тIалатташе а, тIайицав полякаша МуравскигIар Франтишекеи Зузаннаси. Кастта фашисташа уж партизанашца бувзам болаш ба аьнна дегабуам а баь набахта чуккхайсаб, тIаккха концлагере бахийтаб. Моцал, Iазап царца цхьана лайнад тIайицача воIо а.

ТIом чаккхбаьннаб. Николая дийшад, дика болхло, шахтер хиннав цунах, Вежарашха йолча Польшах цун шоллагIа йола даьхе хиннай, даьнеи наниеи метта дIаэтта бола дика доттагIий ба цун цига.

Бакъда масса хана чIоагIа гаргара нах лохаш хиннав Николай. Укх шера «Правда» газета новкъосталца юххера а уж корабаьб цунна. ЗIамига волча хана даьккхача Владимиров Коляй суртагеи Муравский Николайгеи хьежача экспертиза гучадаьннад 20-нел совгIа, гIалат хила йиш йоаца, вIаши тара йола признакеш хилар. Хайнад Николая ла зIамагIа вола политрук Владимиров Николай Федорович, нана Дарья Ивановна хиннилга, шаккхе а Алтае баь хилар. Николай а ваьв Алтае, Косихински районе, уккхаза ткъаи дийтте шу хьалха, тIом хьалехьа хьалхха, наьна город Гродно да волча вахав из. Алтае хIанз а бах цун дукхагIа бола гаргара нах — шинъ даь-юша, даь-веший къоигаши мехкарийи.

Дукха ха йоацаш гаргарча наха хьийха Барнауле венав Муравский Николай, Алтая массе мIингера, Новосибирскера, Горькера баьхкаб гаргара нах сецца вайна дIаваьнарг лаьрхIа хиннача Колях бIарг тоха. Безаме, дог тохадолийташ дар Даьхенца цун вIашагIкхетар. «Советски Сибирь» яхача ше ваьча юртарча колхозе ваха а хиннав Николай. Бера хана бIаргадайна дукха хIамеш юха дагадохаш духьалъэттар цунна вахара хьалхара шераш ше дIадихьача моттиге. ДIамел вахача бсарам боацаш безам, дега йIовхал йолаш тIаэцар Николай. Гаргарча нахеи мехкахошеи дехар дир цунга польски доттагIашта Iалаьмате доккха баркал алар, халача хана эрсий кIаьнк чуница ца Iеш, белх беш волча сага дикагIа йола оамалаш йола коммунист хьалкхеве царна магарах.

СУРТА ТIА: Даьхенца вIашагIкхетар.

В. САДЧИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 июль

I ПРОГРАММА

8.55 — Передачай программа. 9.00 — Кердадараш. 9.15 — Босбола телевидени. Iуйрана гимнастика. 9.30 — Босбола телевидени. Кагирхой творчество. 9.50 — Босбола телевидени. «Лоамий паччахь а кхыбараш а» яха художественни фильм. 11.25 — Босбола телевидени. «СелаIад» яхача телевизионни программа дунен халкъашта юкъера фестиваль. Польша. 12.00 — Орбита тIара кердадараш. 14.10 — Передачай программа. 14.15 — Футболах йола СССР кубок. Ереванера передача. 15.00 — «Изобретатель». Передача дIахьу ВОИР-а центральни совета председатела Сафоновс. 15.30 — Московски паччахьалкхен филармоне академически симфонически оркестра концерт. Дирижер РСФСР заслуженни артист Симонов. 16.25 — Шахматни школа. Ловзаболалурий класс. 16.55 — Босбола телевидени. «Бурчолг» яха телевизионни художественни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Котало» яха полевая почта. Передача дIахьу Советски Союза Турпала, йовзонхочо Карпове. 18.45 — Босбола телевидени. Концерт. 19.00 — Орбите космически кемаш вIашагIтовсадарах йола репортаж. 19.30 — Босбола телевидени. Центральни телевидене экрана тIа эггара хьалха. «МаIаш» яха художественни фильм. 20.45 — Экипажаш вIашагIкхетале хьалха. Орбита тIара репортаж. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Вана Клибернa дакъа доацаш дола фильм-концерт. 22.15 — Орбита тIа вIаший кулгаш далар. Репортаж. Пистеньлча — передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.50 — Нохч - ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.10 — Хьайбаш леладара теркам тIабахийта. 18.25 — Киножурнал. 18.35 — Кагирхошта йола программа (нохчий меттала).

18 июль

I ПРОГРАММА

8.55 — Передачай программа. 9.00 — Кердадараш. 9.15 — Босбола телевидени. Iуйрана гимнастика. 9.30 — Босбола телевидени. Бераш-та бола фаьлг. 10.00 — Босбола телевидени. «МаIаш» яха художественни фильм. 11.10 — Босбола телевидени. Запорожски титаномагниеви завода художественни самодеятельноста доакъашхой выступлени. 11.30 — Орбита тIара репортаж. 11.45 — Босбола телевидени. Концерт. 12.00 — Орбита тIара репортаж. 14.35 — Передачай программа. 14.40 — Документальни фильмай программа. 15.25 — Дош лу Iилманхочуна. Социалистически къахьегама турпала, академика Жаворонкова выступлени. 15.40 — «Эрсий мотт». 16.25 — Босбола телевидени. Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои эрсий халкъа инструментий академически оркестра концерт. 17.05 — Босбола телевидени. «Тишка миштa лийхар оаха» яха берашта дола телевизионни художественни фильм. 18.00 — Ялат чуэцача хана парте Грозненски райком. Репортаж. 18.25 — Атеистически темах. «Ди халкъий доттагIлен моастагIа ба». КПСС обкома пропаганди агитацеи отдела заведующе заместитела Мякнева выступлени (гIалгIай меттала). 18.40 — Босбола телевидени. «9-гIа студи». Передача дIахьу Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои политически обозревателa Зорина. 19.40 — Нохч - ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 20.00 — Хоамаш, реклама. 20.05 — Нохч - ГIалгIай АССР юрта боахама министерства воккхагIа волча агрономи Акиева выступлени (нохчий меттала). 20.15 — «Лаьтта. Космос. Лаьтта». Орбита тIара пресс - конференци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Артлото». 22.35 — Босбола телевидени. СССР халкъий спартакиада. Спортивни гимнастика. Ленинградера передача. 23.30 — «Лаьтта вIашагIкхетале хьалха». Орбита тIара репортаж. Пистеньлча — передачай программа.

РАДИО

17 июль

6.30 — Парте XXV-ча съездана ялат кхелераш (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 8.15 — Передачай программе. 8.25 — Иллеш, ашараш, халхара ашараш (гIалгIай меттала). 9.00 — «Общество закона» яха радиожурнал (эрсий меттала). 9.20 — Керда обрядаш вахара юкъе хьо. Назрановски ЗАГС-а заведующе выступлени (гIалгIай меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — Металлургий Денга. «Болат лоаладерий балха денош» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.00 — Къона тIехье (нохчий меттала). 16.15 — Механизатораш яхье баьнаб (гIалгIай меттала). 16.30 — Къахьегама коллектив кхетамца нах кхебу. Номер 7-гIа йолча гIишлошъеча — монтажни управленера передача (эрсий меттала). 16.45 — Кхетамца кагирхой кхебеш вола новкъост (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала); 18.40 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, секунде 0—5 метр мух хьекхаш, фегара температура республике гIолла 23—28 градуси Грозне — 24—26 градуси хила тарлу.

Кхоана кIезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, бебеча оагIорахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух хьекхаш хилеи фегара температура, бийсана 15—20 градус, дийнахьа — 30—35 градус хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культурая отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадувл шинарей, шоаттеи деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ № 4825.